

Sisäasiainministeriön tilinpäätöskannanotot vuodelta 2008

Hallinto

SISÄASIAINMINISTERIÖN JULKAISU 13/2009

SISÄASIAINMINISTERIÖ
Hallinto

**Sisäasiainministeriön
tilinpäätöskannanotot
vuodelta 2008**

Helsinki 2009

Sisäasiainministeriö
Monistamo
Helsinki 2009

ISSN 1236-2840
ISBN 978-952-491-422-2 (nid.)
ISBN 978-952-491-423-9 (PDF)

Tekijät (toimielimestä, toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)	Julkaisun laji		
	Toimeksiantaja		
	Toimielimen asettamispäivä Sisäasiainministeriö, SM/Dno/2009/1403		
Julkaisun nimi Sisäasiainministeriön tilinpäätöskannanotot vuodelta 2008			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254;jälj.talousarvioasetus)66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta. Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.</p> <p>Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, sen liitteenä olleeseen lomakkeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen sekä tarvittaessa muuhin aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön talousyksikössä ao.osastoa kuullen.</p>			
Avainsanat (asiasanat) talousarvio, valtionalous, tilinpäätös			
Muut tiedot Sähköisen julkaisun ISBN 978-952-491-423-9 (PDF), osoite www.intermin.fi/julkaisut			
Sarjan nimi ja numero Sisäasiainministeriön julkaisut 13/2009	ISSN 1236-2840	ISBN 978- 952-491-422-2	
Kokonaissivumäärä 94	Kieli suomi	Hinta 25 € + alv	Luottamuksellisuus
Jakaja Sisäasiainministeriö	Kustantaja/julkaisija Sisäasiainministeriö		

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)	Typ av publikation	
	Uppdragsgivare Inrikesministeriet, SM/Dno/2009/1403	
	Datum för tillsättandet av organet	
Publikation (även den finska titeln) Inrikesministeriets bokslutsställningstaganden för 2008 Sisäasiainministeriön tilinpäätöskannanotot vuodelta 2008		
Publikationens delar		
<p>Referat</p> <p>Enligt 66 § i i förordningen om statsbudgeten (254/2004, nedan budgetförordningen) skall varje ministerium årligen senast den 15. juni efter finansåret ge ett motiverat ställningstagande till bokslutet för de räkenskapsverk och statliga fonder som hör till ministeriets förvaltningsområde samt till de åtgärder som föranleds av bokslutet och den revisionsberättelse som statens revisionsverk gjort upp om det samt av andra redogörelser för och utlåtanden om verksamheten och ekonomin vid räkenskapsverket eller den statliga fonden utanför budgeten. I budgetförordningen föreskrivs därtill i detalj vad ministeriet skall uttala sig om i sitt ställningstagande till bokslutet samt hurdant ställningstagande det skall ge beträffande ett ämbetsverk som inte är ett räkenskapsverk men för vilket ministeriet har ställt upp resultatmål.</p> <p>Ministeriets bokslutsställningstagande för varje ämbetsverk har beretts vid den avdelning vid inrikesministeriet som ansvarar för styrningen av ämbetsverk som lyder under ministeriet, och beredningen har grundat sig på förpliktelserna i budgetförordningen, på inrikesministeriets interna anvisning som meddelats på basis av förordningen, på ett formulär som bifogats anvisningen, statens revisionsverks revisionsberättelse samt vid behov på annat material. Det slutliga ställningstagandet har beretts vid ekonomienheten efter att den aktuella avdelningen hörts.</p>		
Nyckelord budget, statsfinanser, bokslut		
Övriga uppgifter Elektronisk version, ISBN 978-952-491-423-9 (PDF), www.intermin.fi/publikationer		
Seriens namn och nummer Inrikesministeriets publikation 13/2009	ISSN 1236-2840	ISBN 978-952-491-422-2
Sidoantal 94	Språk finska	Pris 25 € + alv
Distribution Inrikesministeriet	Förläggare/utgivare Inrikesministeriet	

Sisäasiainministeriön tilinpäätöskannanotot 2008

Sisäasiainministeriö on antanut seuraavat tilinpäätöskannanotot valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254) mukaisesti. Talousarvioasetuksen velvoitteiden lisäksi sisäasiainministeriö on valmistellut toimialakohtaiset tilinpäätöskannanotot poliisitoimesta ja pelastustoimesta sekä lausunut Maahanmuuttovirastoa koskevan tilinpäätöskannanoton yhteydessä kannanotonomaisesti maahanmuuttohallinnosta yleisesti sekä vastaanottokeskustoiminnasta.

Sisäasiainministeri

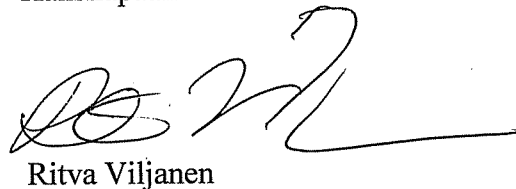
Anne Holmlund

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri

Astrid Thors

Kansliapäällikkö

Ritva Viljanen

Sisällys

1 Sisäasiainhallinto	2
1.1 Sisäasiainhallinnon palvelukeskus	2
1.2 Hallinnonalan tietotekniikkakeskus	7
2 Maahanmuuttovirasto ja vastaanottokeskukset	12
3 Poliisitoimi	19
3.1 Keskusrikospoliisi	21
3.2 Liikkuva poliisi	25
3.3 Suojelupoliisi	29
3.4 Helsingin kihlakunnan poliisilaitos.....	32
3.5 Poliisiammattikorkeakoulu	40
3.6 Poliisin tekniikkakeskus.....	44
3.7 Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto.....	46
3.8 Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto	50
3.9 Itä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto.....	54
3.10 Oulun lääninhallituksen poliisiosasto	57
3.11 Lapin lääninhallituksen poliisiosasto	61
4 Pelastustoimi.....	65
4.1 Hätäkeskuslaitos.....	69
4.2 Pelastusopisto / Kriisinhallintakeskus - CMC Finland	75
4.3 Palosuojelurahasto	81
5 Rajavartiolaitos.....	85

1 Sisäasiainhallinto

1.1 Sisäasiainhallinnon palvelukeskus

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Sisäasiainministeriö antaa talousarvioasetuksen (1243/1992) 66i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanottonsa hallinnonalan virastojen ja talousarvion ulko-puolisen rahaston vuoden 2008 osuudesta sisäasiainministeriön tiliviraston tilinpäätökseen sekä virastojen toimintakertomuksista, jotka on laadittu talous-arvioasetuksen 65 a § perusteella.

Sisäasiainministeriö lähettää kannanottonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen. Kannanottoa laadittaessa on ollut käytössä seuraavat asiakirjat:

- Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen tilintarkastuskertomus vuodelta 2008 (VTV 133/53/08, 30.3.2009)
- Tilintarkastajan vuosiyhteenveto Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen tarkastuksesta vuodelta 2008 (30.3.2009)
- Tilintarkastajan väliraportti Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen kirjanpidon ja toimintakertomuksen tarkastuksesta (26.3.2009)
- Tilintarkastajan väliraportti Sisäasiainhallinnon palvelukeskukseen ulkoistetun sisäasiainministeriön tiliviraston maksuliikkeen tarkastuksesta (16.3.2009)
- Tilintarkastajan väliraportti Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen tuloksellisuuden laskentatoimen sisäisen valvonnan tarkastuksesta (16.2.2009)
- Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen toimintakertomus 2008
- Sisäasiainministeriön ja Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen välinen tulossopimus 2008 (4.12.2007)

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Sisäasiainhallinnon palvelukeskus on laatinut valtion talousarvioasetuksen 65 a § tarkoittaman tulosohjatun viraston toimintakertomuksen. Sisäasiainhallinnon palvelukeskus on osa Sisäasiainministeriön tiliviraston kirjanpitoa ja tilinpäätöstä, joten se ei ole laatinut omia tilinpäätöslaskelmia ja liitteitä, vaan ne esitetään sisäasiainministeriön tiliviraston tilinpäätöksessä.

Palvelukeskuksen toimintakertomus- ja tilinpäätöstietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Sisäasiainministeriö asetti sisäasiainhallinnon palvelukeskukselle useita tulos-tavoitteita taloudellisuuden, tuottavuuden, kannattavuuden, tuotoksen ja laadunhallinnan sekä henkilöstön voimavarojen kehittämisen osalta. Vaikuttavuuden osalta tulostavoitteet olivat välillisiä. Tulostavoitteet olivat sekä numeerisia että sanallisia.

Toimintakertomuksessa esitettyjä tunnuslukutietoja voidaan olennaisilta osin pitää oikeina ja riittävinä. Tulostavoitteiden toteutumista on toimintakertomuksessa kuvattu numeeristen tavoitteiden osalta selkeästi taulukoituna. Toteumatietoja on kattavasti vertailtu ja analysoitu suhteessa edellisen vuoden toteumatietoihin.

Tavoitteiden toteutumisessa on osittain merkittäviä poikkeamia suunnitellun ja toteutuneen välillä. Poikkeaman syitä ei ole sanallisesti analysoitu toteumatietojen esittämisen yhteydessä. Tulossopimuksessa sanallisesti asetetut tulostavoitteet ovat pääsääntöisesti toteutuneet, mutta niiden toteutumista ei ole selkeästi ja kootusti esitetty toimintakertomuksessa.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Vuoden 2007 tilinpäätöskannanotossa ministeriö edellytti, että Palvelukeskuksessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että sen omat sisäiset ohjeistukset ovat ajan tasalla, eivätkä tehtävät sisällä vaarallisia työyhdistelmiä ja että prosessit ja työohjeet ovat yhdenmukaiset. Valtiontalouden tarkastusviraston palkkajärjestelmän tarkastuskertomuksessaan esittämät toimenpiteet tulee käynnistää. Palvelukeskuksen tulee huolehtia yhteyspalveluyksikön kielellisten palveluiden saatavuudesta.

Palvelukeskuksessa on päivitetty työjärjestys ja laadittu sisäisen tarkastuksen ohjesääntö. Muuta sisäistä ohjeistusta on täydennetty. Prosessien ja työohjeiden

yhtenäistämistä on jatkettu. Tuloksellisuuden laskentatoimeen liittyvät kontrollitoimenpiteet ja kuvaukset eivät kuitenkaan ole vielä vaadittavalla tasolla.

Palvelukeskus on toiminnallaan ja ohjeistuksellaan tukenut hallinnonalan vi-rastojen henkilöstö- ja palkkahallinnon toiminnan yhtenäistämistä. Erityisesti on korostettu voimassa olevien säädösten ja määräysten noudattamista sekä viraston sisäisen valvonnan vastuuta tietojen oikeellisuudesta. Palvelukeskus on yhteistyössä virastojen kanssa saattanut operatiivisen tietojärjestelmän käyttö-oikeudet vastaamaan tarkastusviraston edellyttämää tasoa eriyttämällä tapahtumatietojen tallentamisen tehtäviä sekä tietojen oikeellisuuden tarkastamisia. Henkilöstö- ja palkkahallinnon toimintoketjun sisäinen valvonta on näin hoidettu. Lisäksi palkkahallinnon tulosteiden (palkka- ja muutosluettelot sekä tilierittelyt) asiataarkastus ja hyväksyminen tapahtuvat virastoissa sähköisesti. Palvelukeskuksessa on yhtenäistetty palveluryhmien sisäiset prosessit ja menettelytavat ja päivitetty yhtenäiset työohjeet. Palvelusopimusten sisällöt (ml. vastuunjakotaulukot) on käyty asiakkaiden kanssa läpi ja yhtenäistetty siltä osin kuin se asiakkaiden toiminta huomioiden on ollut mahdollista. Sähköistä asiointia on lisätty ottamalla käyttöön henkilöstöasioiden itseasioinnin sähköinen väline ESS ja sen toiminnallisuuksia tullaan laajentamaan aikaisemmin määriteltyjen prosessien mukaisesti.

Yhteyspalveluyksikön kielellisiä valmiuksiin on panostettu. Ruotsin ja englannin kursseja on järjestetty koko henkilöstölle. Kielellisten perusvalmiuksien lisäksi on panostettu myös saamenkieleen, viisi henkilöä on käynyt saamenkielen peruskurssin. Lisäksi uusia henkilöitä valittaessa monipuolinen kielitaito on yksi keskeinen valintakriteeri. Yhteyspalveluyksikön kielelliset valmiudet ovat nyt hyvät ja palvelutasoa kehitetään edelleen täsmäkoulutuksella puheen ymmärtämiseen ja organisaatioiden erikoissanastoihin keskittyen.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämistyö

Ministeriö pitää hyvänä sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen aktiivisena jatkunutta otetta talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien, asiakkuuksien ja kehittämishankkeiden toteutuksessa. Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen osallistuminen palvelukeskusten yhdistämiseen ja Kieku-hankeeseen on ollut merkittävää ja aktiivista sekä koko valtionhallintoa palvelevaa.

Palvelukeskus on panostanut henkilöstön työhyvinvointiin, osaamisen kehittämiseen ja uuden henkilöstön perehdyttämiseen, mikä on tärkeää palvelukeskuksen palvelukyvyn säilyttämisessä nykyisellä hyvällä tasolla.

Kehittämistarpeita

Sisäasiainhallinnon palvelukeskuksen tulisi kehittää numeraalisten tulostavoitteiden asettamista ja tavoitteiden toteutumisen analysointia. Tavoitteita tulisi tarvittaessa tarkistaa esimerkiksi välituloskeskustelujen yhteydessä, mikäli toimintaympäristössä tai tehtävissä tapahtuu merkittäviä muutoksia tavoitteiden asettamisen jälkeen.

Palvelukeskuksen tulee kiinnittää huomiota siihen, että hinnoittelun pohjana olevan tuloksellisuuden laskentatoimen ohjeistukset, kuvaukset ja valvonnan kontrollit on saatettu riittävälle tasolle.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuman osalta tulisi eritellä tarkemmin keskeiset puutteet ja kehittämiskohteet, että arviointi ei anna liian positiivista kuvaa valvonnan tilasta.

Palvelukeskuksen toimintaympäristössä tapahtuvilla muutoksilla tulee olemaan vaikutuksia palvelukeskuksen ja sisäasiainhallinnon asiakkaiden välisiin asiakkuussuhteisiin lähivuosina. Palvelukeskuksen tulisi varautua muutoksiin sekä huomioida muutosten vaikutus tulostavoitteissa ja niiden raportoinnissa.

Palvelukeskuksen tulee varautua Kajaanin yhteyspalveluyksikön toiminnan eriyttämiseen talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista palvelukeskusten yhdistämisen yhteydessä 1.1.2010.

Palvelukeskuksen tulisi palvelukyvyyn säilyttämiseksi laajentuvassa ja muuttuvassa toimintaympäristössä panostaa edelleen erityisesti henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja laaja-alaisuuteen sekä palveluprosessien jatkokehittämiseen tietotekniikkaa ja sähköisiä toimintatapoja hyödyntäen. Henkilöstön ammattitaidon kehittämisen myötä voitaisiin parantaa myös henkilöstön tosi-asiallisia mahdollisuuksia viraston sisäiseen liikkuvuuteen ja työkiertoon.

Palvelukeskuksen tulisi kehittää palveluprosesseissa tapahtuvista muutoksista viestimistä siten, että muutokset tavoittavat asiakkaat paremmin.

Tilinpäätöskannanotto

Toiminnan tuloksellisuuden raportoinnista esitetyt tiedot ovat oikeita ja riittäviä. Hinnoittelun perustana olevan laskentatoimen perusratkaisut tuottavat oikeellista kustannustietoa Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuuden laskentatoimen tarkastuskertomuksessaan esittämät huomiot ohjeistuksesta, kuvauksista ja valvonnan kontroleista tulee saattaa kuntoon vuoden 2009 aikana.

Tulostavoitteiden toteutumisen analysointia tulee kehittää vuotta 2009 koskevassa toimintakertomuksessa niin, että poikkeamat tavoitteiden ja toteutumien välillä tulevat analysoitua. Sanallisten tulostavoitteiden toteutuminen tulee esittää selkeästi. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumaa tulisi kehittää.

1.2 Hallinnonalan tietotekniikkakeskus

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa tai erillisyksikössä ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa tai erillisyksikköä kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Hallinnonalan tietotekniikkakeskuksen (HALTIK) esittämä toimintakertomus ei kaikilta osin vastaa Valtiokonttorin toimintakertomusohjetta. Toimintakertomuksesta puuttuu muun muassa taloudellisuutta ja tuottavuutta kuvaavia tunnuslukutietoja. Myöskään tunnuslukuja korvaavia sijaissuureita eli kustannus- tai henkilötyövuositietoja talousyksiköittäin tai palvelukokonaisuuksittain ei ole esitetty.

HALTIKIn vuoden 2008 toimintakertomus on liitteineenkin hyvin suppea. HALTIKIn on huomioitava, että kaikki toimintakertomukseen sisällyttävät ja sinne kuuluvat tiedot tulee esittää varsinaisessa toimintakertomuksessa ennen allekirjoituksia.

Tilinpäätösanalyysin numeeriseen ja sanalliseen esittämiseen tulisi jatkossa kiinnittää huomiota. Edellä mainitun palautteen osalta on kuitenkin otettava huomioon se, että kyseessä on 1.3.2008 nykymuodossa toimintansa aloittaneen viraston ensimmäinen toimintavuosi.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

HALTIKIn toiminta käynnistyi 1.3.2008 Poliisin tietohallintokeskuksen pohjalta sen tehtäväaluetta laajentaen. HALTIKille ja sen edeltäjälle Poliisin tietohallintokeskukselle ei ole vuosien 2008-2009 tulossopimuksissa asetettu kattavia tulostavoitteita toiminnalliselle tehokkuudelle. Tulostavoitteiden asettamiseen liittyvät puutteet ovat ainakin osittain liittyneet palveluiden määrittelemättömyyteen ja tuotteistamisen keskeneräisyyteen sekä työajankäytön seurantajärjestelmän puutteisiin. Tästä johtuen tulostavoitteiden terminologia ei kaikilta osin ole tulossopimuksessa talousarvioasetuksen ja tulosprisman mukainen. Nämä tullaan korjaamaan vuoden 2010 tulossopimusta laadittaessa.

Toiminnan käynnistäminen ja organisointi siten, että sisäasiainhallinnon palvelutuotanto on turvattu, oli HALTIKIn keskeisin ja käytännössä merkittävin vuoden 2008 tavoite. Tämän tavoitteen HALTIK saavutti hyvin eikä merkittäviä poikkeamia tai häiriöitä tapahtunut palvelutuotannossa.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Vuoden 2008 kannanotossa todettiin ministeriön edellyttävän, että HALTIKIn tulee saada palveluiden ja palvelukohtaisten tuotteiden (suoritteiden) tunnistaminen ja määrittelemisen sekä näiden kustannusten laskeminen asianmukaiselle tasolle välittömästi, jotta tärkeää vertailutietoa pystytään tuottamaan ennen palveluiden maksullisuutta. Viraston tuli kehittää hankehallintaa sekä viraston sisäistä tarkastusta ja valvontaa. Lisäksi viraston tuli korjata toimintakertomuksen sisällössä ja rakenteessa havaitut puutteet.

Ministeriö katsoo, että HALTIKIn kustannusten seurantajärjestelmä ei ole vielä asianmukaisella tasolla. HALTIKIn on ryhdyttävä tehostettuihin toimenpiteisiin kustannuslaskennan saattamiseksi asianmukaiselle tasolle. Tämä on erityisen tärkeää sen vuoksi, että HALTIK tulee siirtymään nettobudjettiin aiemmin päätetyn vuoden 2011 sijaan jo vuoden 2010 alusta lukien. HALTIK on ryhtynyt kehittämistoimenpiteisiin sisäisen valvonnan kehittämiseksi ja näitä toimia tulee jatkaa.

Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot

Valtiontalouden tarkastusvirasto suoritti viraston tarkastuksen ja antoi siitä 14.4.2009 päivätyn tilintarkastajan vuosiyhteenvedon. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuksen mukaan kirjanpidon tase-erittelyt täsmäävät.

Toimintakertomus ei sen sijaan vastaa täysin rakenteeltaan Valtiokonttorin ohjetta. Viraston tulisi jatkossa noudattaa toimintakertomuksen laadinnassa Valtiokonttorin ohjeistamaa rakennetta ja sisällyttää siihen talousarvioasetuksessa säädetyt asiakokonaisuudet ja niitä koskevat tiedot.

HALTIKIn toimintakertomus on allekirjoitettu viraston johtajan ja hallintojohtajan toimesta. Allekirjoitussivu ei sisällä aikaa, paikkaa eikä mainintaa toimintakertomuksen hyväksymisestä. Valtiokonttorin toimintakertomusohjeen mukaan toimintakertomuksen allekirjoitussivulla tulee olla maininta toimintakertomuksen hyväksymisestä. Toimintakertomusohjeen mukaan allekirjoitus-sivulta tulee myös ilmetä paikka, aika ja allekirjoittajan nimenselvennys. Toimintakertomusohjeen mukaan toimintakertomuksen allekirjoittaa viraston päällikkö. HALTIKIn tulee jatkossa huomioida Valtiokonttorin toimintakertomusohjeen kyseiset vaatimukset. Suositeltavaa on lisäksi varustaa toimintakertomus sisällysluettelolla.

Koska viraston tuottavuudesta ei ole esitetty tietoja ja taloudellisuudesta esitetyt tunnusluvut ovat menopohjaisia ja kattavat vain osan toiminnasta, ei toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjä tietoja voida pitää oikeina ja riittävinä.

HALTIKIn toimintakertomuksessa ei ole esitetty tietoja viraston tuottamien suoritteiden määrästä kertomusvuodelta tai vertailuvuosilta. Puutteista johtuen tuotoksesta ja laadunhallinnasta esitettyjä tietoja ei voida kokonaisuutena pitää oikeina ja riittävinä.

HALTIK on toimintakertomuksessaan esittänyt tilinpäätösanalyysin.

Tilinpäätösanalyysissä on esitetty momenteittain HALTIKIn talousarvion toteutumisen tiedot. Tietoja ei ole kuitenkaan esitetty Valtiokonttorin toimintakertomusohjeessa suositellun tiliviraston tilinpäätöksen talousarvion toteumalaskelman mukaisesti vaan rajatummin. HALTIKIn oman momentin (26.01.03) käytön ja siirtyvän erän osalta on annettu virheellistä informaatiota, sillä seuraavalle vuodelle siirtyvä erä on 71 496 euroa toimintakertomuksessa esitetyn 72 575 euron sijaan. Erotus (1 079 euroa) on aiheutunut viimehetken korjauksesta, jota ei ole huomioitu tilinpäätösanalyysia laadittaessa. Sisäasiainministeriön tiliviraston tilinpäätökseen sisältyvässä toteumalaskelmassa tiedot on esitetty oikein. HALTIKIn tilinpäätösanalyysiin sisältyvät talousarvion toteutumisen tiedot on esitetty oikein lukuun ottamatta edellä käsiteltyä 1079 euron virhettä HALTIKIn omalla momentilla 26.01.03. Vuodelta 2008 esitettyä tilinpäätösanalyysia voidaan pitää riittävänä. HALTIKIn tulisi kuitenkin jatkossa sisällyttää tilinpäätösanalyysiin Valtiokonttorin ohjeen mukainen täydellinen talousarvion toteumalaskelma.

HALTIKIn sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma sisältää keskeiset kehittämiskohteet ja arvion sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta. Lausuman

taustalla olevat menettelyt ovat kuitenkin vielä kehitteillä. Tarkastuksessa ei ole kuitenkaan tullut esille mitään, mikä olisi ristiriidassa lausumassa esitettyjen sisäisen valvonnan tilaa ja riskienhallintaa sekä niiden riittävyyttä ja asianmukaisuutta koskevan johtopäätöksen kanssa.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittäminen

Hallinnonalan tietohallinnon uudelleenorganisoinnista huolimatta HALTIK:n toiminta ja palvelutaso ovat säilyneet hyvällä tasolla. Lisäksi viraston palveluverkoston kehitystyö on edennyt pääsääntöisesti suunnitellun mukaisesti. Virasto on lisäksi käynnistänyt laajamittaiset oikean suuntaiset toimenpiteet (mm. HOHTO -hanke) sen henkilöstön ammattitaidon ja esimiestyön kehittämiseksi.

Kehittämistarpeita

HALTIK:n tulee parantaa kustannusten läpinäkyvyyttä ja kehittää edelleen palveluiden tuotteistamista sekä resurssien kohdentamista asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. HALTIK:n tulee aloittaa palvelusopimusten valmistelut asiakkaiden kanssa niin ajoissa, että ne saadaan aina solmittua hyvissä ajoin ennen sopimusvuoden alkua. Viraston sisäisen toiminnan vakiinnuttamisen näkökulmasta virastolle tulisi saada sovittua palkkausjärjestelmä vuoden 2009 kuluessa. Lisäksi viraston tulee jatkaa toimitilaverkoston kehittämistä osana toiminnan tuottavuuden ja palveluiden laadun parantamista.

Tilinpäätöskannanotto

HALTIKin tulee vakiinnuttaa ja edelleen kehittää toimintamallejaan hallinnonalan yhteisten palvelujen tuottajana ja turvallisuusalan ICT- toimijana. Tähän liittyen viraston tulee laatia toimintastrategia vuosille 2010-2015. Kehittämisessä ja palvelutuotannossa viraston tulee tehdä yhteistyötä Valtion IT-palvelukeskuksen kanssa.

HALTIKin tulee asettaa riittävät resurssit palvelujen tuotteistamiseen, ja kustannuslaskennan kuntoon saattamiseen viraston talouden tasapainottamiseksi. Tämä on erityisen tärkeää sen vuoksi, että HALTIK tulee siirtymään nettobudjetointiin aiemmin päätetyn vuoden 2011 sijaan jo vuoden 2010 alusta lukien.

HALTIKin tulee erityisesti panostaa siihen, että se tuottaa palvelut kustannustehokkaasti ja kilpailukykyisesti palveluille asetettujen toimintakriittisyys- ja käytettävyyksivaatimusten mukaisesti. Virastoa pyydetään raportoimaan 31.8.2009 mennessä, onko se saanut kustannusten laskemisen asianmukaiselle tasolle.

Viraston toiminta tulee vakiinnuttaa hallinnollisesti ja virastolle tulee saada sovittua uusi palkkausjärjestelmä vuoden 2009 kuluessa. Lisäksi viraston tulee korjata toimintakertomuksen sisällössä ja rakenteessa havaitut puutteet sekä kehittää taloudellisuudesta, tuottavuudesta, toiminnallisesta tehokkuudesta sekä tuotoksesta ja laadunhallinnasta esitettäviä tietoja.

Viraston tulee suunnitella vuoden 2009 aikana sen toimipaikkaverkon tarkoituksenmukainen rakenne ja käynnistää toimenpiteet vuoden 2010 aikana.

Ministeriö kiittää virastoa vuodelta 2008 laaditusta tietotilinpäätöksestä ja pitää valittua toimintatapaa erittäin myönteisenä.

2 Maahanmuuttovirasto ja vastaanottokeskukset

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanottonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanottoa laadittaessa on ollut käytössä Maahanmuuttoviraston tilintarkastuskertomus vuodelta 2008, tilintarkastajan väliraportit 1/2008 Maahanmuuttoviraston tulostavoitteiden asetannasta, kirjanpidosta ja valtion hankintamääräysten noudattamisesta ja 2/2008 Maahanmuuttoviraston kirjanpidon ja toimintakertomuksen tarkastuksesta. Lisäksi käytössä on ollut tilintarkastajan vuosiyhteenveto Maahanmuuttoviraston tilintarkastuksesta vuodelta 2008.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu. Tilinpäätöksen tiedot ovat oikeita ja riittäviä.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Maahanmuuttovirastossa vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi edelleen voimakkaasti vuonna 2008. Kasvua oli 37 % vuoden takaisesta. Kasvua selittävät mm. kansalaisuusilmoitusten suuri määrä (+223 %) sekä turvapaikanhakijoiden määrän lisääntyminen vuoden aikana.

Viraston palvelukykyä mitattiin pääosin vireille tulleiden asioiden läpivientiajoilla. Nämä olivat lähes kaikissa asiaryhmissä lyhyempiä kuin edellisenä vuonna. Käsittelyaikatavoitteet saavutettiin vuonna 2008 huolimatta siitä, että vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi.

Virastossa tehtyjen päätösten määrä oli 83 % vireille tulleiden asioiden määrästä vuonna 2008 (99,5 % vuonna 2007). Tavoitteeksi oli asetettu 98 %. Tältä osin tavoite ei siis toteutunut.

Laadunhallinnalle oli asetettu tavoitteeksi, että viraston päätöksistä muutoksenhakutuomioistuimille tehtyjen valitusten hyväksyminen viraston laintulkintatäi menettelyvirheen perusteella on alle 5 % valitusten kokonaismäärästä. Tavoite saavutettiin selkeästi sillä toteutuma oli 1,04 %.

Toiminnan tuottavuudelle asetettiin tavoitteeksi, että päätösten määrä henkilötyövuotta kohti on vähintään 150. Päätöksiä tehtiin henkilötyövuotta kohden 180, joten tavoite toteutui ylittäen asetetun tavoitteen. VTV:n tarkastushavainnoissa on kuitenkin kiinnitetty huomiota, että kyseessä on keskiarvotieto, joka ei huomioi eri päätöslajien vaatimaa eripituista työaika.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuden tavoite saavutettiin.

Vuoden 2008 tulossopimuksessa sovitun mukaisesti ns. vanhat kansalaisuushakemukset ratkaistiin vuoden 2008 loppuun mennessä.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Palaute 1.

Vireille tulevien asioiden määrän kasvun ennakoidaan jatkuvan.

Maahanmuuttoviraston on huolehdittava siitä, että käsittelyajat pysyvät kohtuullisena asiamäärien kasvusta huolimatta.

Viraston palvelukykyä mitattiin pääosin vireille tulleiden asioiden läpivientiajoilla. Nämä olivat lähes kaikissa asiaryhmissä lyhyempiä kuin edellisenä vuonna. Käsittelyaikatavoitteet saavutettiin vuonna 2008 huolimatta siitä, että vireille tulleiden asioiden määrä kasvoi.

Palaute 2.

Erityinen haaste Maahanmuuttovirastolle on työntekijän oleskelulupien käsittelyajan lyhentäminen seitsemään päivään. Myös kansalaisuushakemusten käsittelyaikojen tulee lyhentyä. Maahanmuuton nopea kasvu edellyttää muutoksia hakemusten käsittelyprosesseissa ja kaikkien käsittelyaikojen lyhentyminen on ainoa mahdollisuus vastata yhä kasvavaan maahanmuuttoon.

Työntekijän oleskeluluvan käsittelyaika vuonna 2008 oli 49 vuorokautta talousarvion mukaisen tavoitteen ollessa 50 vuorokautta. Talousarviotavoite saavutettiin, mutta tilinpäätöskannanoton vuodelle 2009 edellyttämästä tavoitteesta ollaan kaukana. Ennakoitavissa onkin, että saatavuusharkintaa koskevan lainsäädäntöhankkeen ollessa pysähdyksissä, vuodelle 2009 asetettua tavoitetta ei tulla saavuttamaan.

Palaute 3.

Sisäasiainministeriö edellyttää, että Maahanmuuttovirastossa vireillä olevat ennen vuotta 2007 vireille tulleet kansalaisuushakemukset ratkaistaan tulossopimuksen pitkän aikavälin tavoitteen mukaisesti vuoden 2008 loppuun mennessä.
Vuoden 2008 tulossopimuksessa sovitun mukaisesti ns. vanhat kansalaisuushakemukset ratkaistiin vuoden 2008 loppuun mennessä.

Palaute 4.

Maahanmuuttoviraston on omalta osaltaan huolehdittava, että UMA -järjestelmä otetaan hallitusti käyttöön vuoden 2009 aikana. Erityisesti käyttäjien riittävästä koulutuksesta on huolehdittava.

Eri viranomaisten yhteinen maahanmuuttoasioiden sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä (UMA) otetaan käyttöön vuonna 2009. Maahanmuuttovirasto on huolehtinut kattavasti UMA -järjestelmän käyttöönoton tähän mennessä edellyttämästä koulutuksesta.

Palaute 5.

Ministeriön ja Maahanmuuttoviraston välinen tulossopimus tulee uudistaa. Nykyisellään tulossopimuksessa ei kuvata riittävän selkeästi Maahanmuuttoviraston yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita, eikä Maahanmuuttoviraston tulossopimus tue riittävästi hallitusohjelman tavoitteita.

Ministeriön ja Maahanmuuttoviraston tulossopimusta on uudistettu vuoden 2008 tulossopimusta laadittaessa.

Palaute 6.

Esitettyjen tavoitteiden mitattavuutta ja seurattavuutta tulee kehittää mm. palvelukyvyyn ja laadun kohdalla tunnusluvut keskittyvät liian suppeasti vain päätöksenteon käsittelyaikoihin.

Uusien tehtävien ja vastuiden selkenemisen jälkeen tehdään tulossopimukseen tarvittavat täsmennykset ja lisäykset. Vaatii edelleen toimenpiteitä.

Palaute 7.

Sisäasiainministeriö pitää edelleen välttämättömänä, että virasto kehittää suoritelaiteita kustannusseuranta ja että tähän liittyvää työajanseuranta virastossa parannetaan. Tällöin viraston tulee ottaa huomioon erityyppisten päätösten vaatima eripituinen työaika, jotta tuottavuus- ja taloudellisuuslaskelmat sekä kustannusvastaavuuslaskelmat olisivat oikeita.

Työajanseuranta on virastossa vakiintunutta ja suoriteperusteisia omakustannushintoja eri suoritteilla seurataan säännöllisesti. Toiminnan tuottavuutta koskevassa laskelmassa ei kuitenkaan edelleenkään ole huomioitu eri päätöslajien vaatimaa eripituista työaika.

Maahanmuuttovirasto on sisäasiainministeriön käsityksen mukaan toiminut edellä mainittujen asioiden kehittämiseksi. Virasto suhtautuu myönteisesti toimintansa kehittämiseen ja on muun muassa valmistautumassa turvapaikanhakijoiden vastaanotto toiminnan käytännön toiminnan ohjaukseen ja suunnitteluun, kun vastaanotto toiminnan toimeenpanotehtävät siirtyvät viraston vastuulle. Virastossa toteutettiin vuonna 2007 kattava asiakaspalvelun kehittämisselvitys ja virastoon nimitettiin myös asiakaspalvelujohtaja. Asiakaspalvelun kehittämisselvityksen toteutus on jatkunut ja muun muassa koko henkilöstö käy asiakaspalvelukoulutuksen vuoden 2009 aikana.

Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot

Koska toiminnallista tehokkuutta kuvaavat tiedot (pl. maksullinen toiminta) perustuvat osittain nettomenoihin ja ovat yleistäviä keskiarvolukuja, ei näitä toiminnallisesta tehokkuudesta esitettyjä tietoja voida pitää oikeina ja riittävinä.

Maahanmuuttoviraston on syytä kiinnittää huomiota menojen varainhoitovuodelle kohdentamiseen.

Maahanmuuttoviraston toimintakertomus on jatkossa syytä varustaa sisällysluettelolla.

Tilinpäätöksen liitteenä esitettävät tiedot eivät kaikilta osin ole olleet laadinnasta annettujen ohjeiden mukaisia (liite 1, laatimisperiaatteet ja vertailtavuus).

Maahanmuuttovirasto on esittänyt tuottavuutta kuvaavina tietoina päätösten määrän henkilötyövuotta kohden. Tässä laskennassa ei ole huomioitu päätöslajien vaatimaa eripituista työaika.

Tulostavoiteasetantaa tulee jatkossa kehittää kustannuspohjaisten tunnuslukujen suuntaan.

Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämistyö

Ministeriön kannalta myönteisenä kehityksenä kannattaa erityisesti mainita hakemusten käsittelyaikojen lyheneminen tai pysyminen edellisvuoden tasolla hakemuserien kasvusta huolimatta. Hakijoiden määrän selkeä lisääntyminen elokuusta 2008 lähtien on kuitenkin vaikuttanut hakemusten käsittelyaikojen pidentymiseen uudestaan ja myönteinen kehitys käsittelyaikojen lyhentymisenä on pysähtynyt.

Viraston maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on kehittynyt myönteisesti ja virasto on ollut aktiivinen maahanmuuttohallinnon ja toimintansa kehittämisessä.

Virasto on solminut yhteistyösopimuksen Helsingin kaupungin maahanmuuttajien palvelupisteen kanssa neuvonnan aloittamiseksi yhteispalvelupisteessä.

Vuoden 2008 tulossopimuksessa sovitun mukaisesti ns. vanhat kansalaisuushakemukset ratkaistiin vuoden 2008 loppuun mennessä.

Kehittämistarpeita

Eri viranomaisten yhteinen maahanmuuttoasioiden sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä (UMA) otetaan käyttöön. Maahanmuutto- ja kansalaisuusasioiden käsittelyssä otetaan käyttöön mahdollisimman pitkälle viety paperiton sähköinen asiankäsittely. Myös sähköisen asioinnin elementtejä tullaan ottamaan käyttöön. Prosessien sähköistämällä tavoitellaan merkittäviä tuottavuus- ja vaikuttavuushyötyjä. Käyttöönnotossa on tärkeää varmistaa järjestelmän saumaton toimivuus. On myös olennaista, että kaikkien käyttäjätahojen (ml. vanhojen käyttäjien täydennyskoulutus ja uusien peruskoulutus) koulutus toteutetaan, jotta maksimaaliset hyödyt järjestelmästä ja työprosessien muutoksista saadaan realisoitua. Myös henkilöstön hyvinvoinnin kannalta muutoksen hallittu, ajantasainen ja avoin läpivienti on välttämätöntä.

Maahanmuuttohallinnon ja Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittämistä tutkinut selvitysmies on ehdottanut useita muutoksia maahanmuuttohallintoon. Selvitysmiehen ehdotuksen mukaan Maahanmuuttovirastosta rakennetaan kaikkia maahanmuuton osa-alueita hallinnoiva keskusvirasto. Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittäminen edellyttää virastolta edelleen aktiivista kehittämisotetta ja valmiutta toimintatapojen muutoksiin. Selvitysmiehen ehdotuksista on valmisteltu muun muassa turvapaikanhakijoiden vastaanoton käytännön ohjauksen toimeenpanotehtävien siirtyminen sisäasiainministeriöstä Maahanmuuttovirastoon. Vastaanottokeskusten siirtyminen viraston ohjaukseen vaatii panostamista vastaanottokeskusten ohjauksen tehostamiseen ja myös talousseurannan resursointia niin järjestelmien kuin riittävien henkilöstöresurssien osalta.

Tilinpäätöskannanotto

Maahanmuuttovirasto on kehittänyt toimintaansa myönteisellä tavalla asiakaspalveluorientoituneemmaksi. Virastossa on mm. toteutettu kattava asiakaspalvelun kehittämisselvitys, jonka toteutus on jatkunut ja koko henkilöstö käy asiakaspalvelukoulutuksen vielä vuoden 2009 aikana. Myönteinen kehitys on näkynyt mm. saadussa asiakas- ja sidosryhmäpalautteessa.

Maahanmuuttoviraston toiminnan kehittäminen edellyttää sekä virastolta että maahanmuutto-osastolta edelleen aktiivista kehittämisotetta ja valmiutta toimintatapojen muutoksiin. Erityisesti johtuen Maahanmuuttovirastolle tulossa olevista uusista tehtävistä, on tärkeää edelleen terävöittää maahanmuutto-osaston ja Maahanmuuttoviraston välistä ohjaussuhdetta.

Maahanmuuttoviraston tulee raportoida sille asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta ja muista viraston toimintaan olennaisesti liittyvistä seikoista sisäasiainministeriölle jatkossa kolme kertaa vuodessa (30.4., 31.8. ja 31.12.).

Maahanmuuttoviraston on huolehdittava siitä, että käsittelyajat pysyvät kohtuullisena asianmäärien ennakoidusta kasvusta huolimatta. Mikäli asianmäärissä tapahtuu ennakoidusta poiketen merkittävää vähenemistä, tulee myös käsittelyaikojen lyhentyä vähintään samassa suhteessa.

Erityinen haaste Maahanmuuttovirastolle on työntekijän oleskelulupien käsittelyajan lyhentäminen seitsemään päivään.

Kansalaisuusilmoitusten määrän kasvu nosti viraston maksutuloja vuonna 2008. Maahanmuuttoviraston tulee kiinnittää erityistä huomiota kustannusvastaavuuden kehittämiseen jatkossa. Maahanmuutto-osaston ja Maahanmuuttoviraston tulee yhdessä seurata aktiivisesti viraston maksutulojen kehitystä ja tehdä tarvittaessa ehdotus talousarvion muuttamiseksi sekä jatkaa ja edelleen tehostaa toimenpiteitä lupa- ja muiden prosessien kehittämiseksi ja tehostamiseksi niin, että kustannusvastaavuuden osalta myönteinen tilanne jatkuu myös tulevaisuudessa.

Viraston tulee ottaa huomioon erityyppisten päätösten vaatima eripituinen työaika, jotta tuottavuus- ja taloudellisuuslaskelmat sekä kustannusvastaavuuslaskelmat olisivat oikeita.

Maahanmuuttoviraston on omalta osaltaan huolehdittava, että UMA -järjestelmä otetaan hallitusti käyttöön mahdollisimman aikaisessa vaiheessa vuoden 2009 aikana.

Vuonna 2008 käynnistynyttä yhteispalvelua Helsingin kaupungin maahanmuuttajien neuvontapisteiden kanssa tulee laajentaa mahdollisuuksien mukaan myös muihin kuntiin.

Tämän tilinpäätöskannanoton kohdassa ”*Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot*” esitetyt kehittämistarpeet tulee ottaa täysimääräisesti huomioon.

Vastaanottokeskustoiminta:

Vastaanottokeskustoiminnan ohjausvastuun siirtyessä Maahanmuuttovirastolle tulee viraston huolehtia ohjausvastuun tehokkaasta, taloudellisesta ja tuottavasta toteuttamisesta mm. varmistamalla yhdenmukainen ohjeistus kaikille vastaanottokeskuksille.

Maahanmuuttoviraston ja vastaanottokeskusten tulee yhteistoimin huolehtia osaltaan siitä, että myönteisen oleskelulupapäätöksen saaneiden odotusaika kuntiin sijoittumiselle kääntyy laskuun.

3 Poliisitoimi

Sisäasiainministeriö toteaa kannanottonaan, että poliisin toiminta on ollut tuloksellista ja poliisin yksiköt ovat saavuttaneet keskeiset tulostavoitteensa hyvin ottaen huomioon annettujen menokehysten liikkumavaran tiukkuus.

Tuottavuustavoitteisiin pääsemiseksi on edelleen jatkettava rationalisointitoimia ja hyödynnettävä toimialan organisaatiouudistukset sekä huolehdittava tuottavuusohjelman toimeenpanosta hyvän henkilöstöhallinnon periaatteiden noudattamisesta.

Poliisilaitosuudistus on toteutunut hyvin kaikissa lääneissä ja tätä myönteistä kehitystyötä tulee jatkaa poliisin keskushallintouudistuksen toteutumisen myötä. Tulevissa poliisihallituksen ja poliisilaitosten välisissä tulossopimuksissa tulee kiinnittää huomiota eri laitosten omiin vahvuuksiin ja yhdenmukaistaa valtakunnallisesti hyviä käytäntöjä.

Helsingin poliisilaitos on toteuttanut hyvin lähipoliisitoimintoa ja näkyvän valvonnan toimintamallin toteuttamista. Merkittävää on myös uudenlainen toimiminen netissä, esimerkiksi Irc-galleriassa.

Sisäistä valvontaa tukevaa sisäistä tarkastusta on edelleen kehitettävä myös paikallispoliisin toimialueella.

Ministeriö pitää tärkeänä, että Suojelupoliisi yhteistyössä poliisin ylijohdon kanssa jatkaa viraston tuloksellisuusmittareiden kehittämistä erityisesti tuottavuuden ja taloudellisuuden osalta. Myös toiminnan analyysia tulee edelleen kehittää informatiivisempaan suuntaan.

Keskusrikospoliisi on uudistanut organisaationsa hyvin toimivaksi ja kehittänyt määrätietoisesti sekä toimintaprosesseja että toiminnan laatua. Ministeriö pitää myönteisenä myös sitä, että poliisin ylijohdon ja keskusrikospoliisin yhteistyössä tekemä tulosanalyysi luo hyvän pohjan jatkokehittämiselle.

Ministeriö pitää tärkeänä, että Liikkuva poliisi on aktiivisesti mukana alueellisessa turvallisuusyhteistyössä tuomalla oman erityisosaamisensa ennalta estävään toimintaan.

Ministeriö pitää tärkeänä, että poliisin perustutkintokoulutuksen koulutustarpeen oikeaan ennakointiin ja kehittämiseen kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota. Poliisiammattikorkeakoulun tulee kehittää yhteistyössä poliisin ylijohdon kanssa viraston taloudellisuutta ja kustannustehokkuutta sekä kokonaistuloksellisuutta kuvaavia indikaattoreita.

Poliisiammattikorkeakoulun tulee profiloida poliisin omaa tutkimustoimintaa kattamaan muutama keskeinen perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen aihealue. Perustutkimustasoinen poliisitutkimus tulee nähdä lähtökohtana kaikelle poliisialan soveltavalle tutkimukselle.

Poliisin tekniikkakeskuksen tulee edelleen kiinnittää huomiota liiketoiminnan kehittämiseen ja asiakaskunnan laajentamiseen. Samalla tekniikkakeskuksen tulee kehittää sisäistä valvontaansa, jotta rajapinta viranomaispalvelujen ja poliisihallinnon ulkopuolelle tarjottavien liiketoiminnallisten palvelujen välillä on selkeä ja läpinäkyvä. Tekniikkakeskuksen tulee antaa ministeriölle selvitys toimenpiteistään asian kehittämiseksi syyskuun loppuun mennessä 2009.

Poliisiosaston tulee antaa selvitys poliisin työaikajärjestelmän ja seurantajärjestelmän tietojen vastaavuutta ja oikeellisuutta koskevista epäselvyyksistä syyskuun loppuun mennessä 2009.

3.1 Keskusrikospoliisi

Kannanoton säädöserusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanottonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Keskusrikospoliisin tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti. Tilinpäätöslaskelmien analyysi on esitetty talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla. Toiminnallista tehokkuutta kuvaavat tiedot on esitetty poliisin avain-prosesseittain suorite-, kustannus-, taloudellisuus- tuottavuus- ja henkilötyövuositietoina. Esitetyt tiedot ovat oikeita ja riittäviä tulosprisman mukaisesti. Tuotosta ja laadunhallintaa kuvaavat tunnusluvut on esitetty oikeina ja riittävinä.

Poliisin ylijohtoon laaditut kustannusraportit sekä kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu ohjeiden mukaisesti.

Keskusrikospoliisiin tulossopimuksessa sovitut toiminnalliset tavoitteet on esitetty toimintakertomuksessa selkeästi, johdonmukaisesti, analyttisesti niin numeerisesti kuin sanallisesti. Tavoitteet ja niiden toteutuminen on esitetty poliisin pääprosesseittain. Ministeriö pitää hyvänä, että tulostavoitteiden toteutumista on kuvattu riittävästi myös tunnuslukuja käyttäen. Mittareiden vertailuluvut ovat käytettävissä aiemmilta vuosilta.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Keskusrikospoliisi osallistuu valitun strategian mukaisesti erityisen vaativiin tutkintatoimiin, jotka ovat aikaa vieviä ja resursseja kuluttavia. Keskusrikospoliisin ydintehtävien määrittelyllä tuetaan koko poliisihallinnon toiminnan tuloksellisuutta pitkällä aikavälillä.

Keskusrikospoliisin tuottamat asiantuntijapalvelut saavuttivat hyvin tulostavoitteensa ja palveluiden kysyntä on jo pitkään kasvanut tasaisesti laadun siitä kärsimättä.

Keskusrikospoliisin tuottavuutta on parannettu keskittämällä tukitoimintoja, investoimalla tietotekniikkaan ja kehittämällä eri toimintojen ja yksiköiden toimintaprosesseja. Tästä esimerkkinä voidaan mainita rikostekninen laboratorio, jossa sormenjälkitutkimuksessa uusi automaattinen järjestelmä on parantanut lausuntojen toimitusaikoja. Uutena toimintona laboratoriolle ovat tulleet veren alkoholitutkimukset.

Keskusrikospoliisissa on kehitetty rikostiedustelua, analyysitoimintoa, tietojärjestelmiä ja viranomaisyhteistyötä niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Rikollisuuden kehityksen osalta järjestäytyneiden rikollisryhmien määrä on pysynyt lähes edellisen vuoden tasolla ja jäsenten lukumäärä on laskenut hieman. Rikollisryhmien kokoonpanossa on tapahtunut muutoksia viranomaisten torjuntatoimien ja uusrekrytointien seurauksena. Vuonna 2008 rikollisuuden kansainvälistymiskehitys on ollut konkreettisesti havaittavissa keskusrikospoliisin tutkimien rikoskokonaisuuksien yhteydessä. Baltian maiden liittymisellä Schengen alueeseen on ollut vaikutusta rikollisuustilanteeseen, muun muassa Baltiasta Suomeen suuntautuvan huumausainerikollisuuden ja vakavan omaisuusrikollisuuden muodossa. Lisäksi uuden teknologian lisääntyvä hyödyntäminen rikollisuudessa on tullut ilmi useissa tapauksissa.

Myös talouden näkökulmasta tarkasteltuna keskusrikospoliisin toiminta on ollut vuoden 2008 aikana virastolle tulossopimuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisia. Keskusrikospoliisin kustannukset olivat vuonna 2008 yhteensä 54,2 miljoonaa euroa. Kasvua edellisestä vuodesta oli kaksi prosenttia. Tulosalueittain tarkasteltuna eniten kustannukset kasvoivat tutkinnan asiantuntijapalvelujen osalta eli 5,8 prosenttia. Tutkinnan tuloksellisuutta kuvaavien tunnuslukujen valossa viraston toiminta on ollut tulossopimuksessa sovitun mukaista. Tarkasteltaessa tutkinnan toiminnallisuuden tehokkuuden tunnuslukuja tulee pitää mielessä, että keskusrikospoliisi osallistuu valitun strategian mukaisesti erityisen vaativiin tutkintakokonaisuuksiin, jotka ovat aikaa vieviä ja resursseja kuluttavia. Keskusrikospoliisin ydintehtävien määrittelyllä tuetaan koko poliisihallinnon toiminnan tuloksellisuutta pitkällä aikavälillä.

Keskusrikospoliisi on kehittänyt asiantuntijapalveluja ja kehittämistoimintoja, joiden vaikutus ilmenee pitkällä aikavälillä rikostorjunnan tehokkuuden parantumisena ja tuottavuuden kasvuna koko poliisihallinnossa. Keskusrikospoliisi on kyennyt tuottamaan asiantuntijapalveluja kysyntää vastaavasti ja kustannustehokkaasti, vaikka palvelujen kysyntä on kasvanut pitkäaikaisesti useimpien asiantuntijatehtävien osalta. Tuottavuutta on parannettu investoimalla tietotekniikkaan ja automaatioon sekä toimintaprosesseja kehittämällä.

Vuoden 2008 toimintamenomäärärahasta siirtyi seuraavalle vuodelle 7,6 miljoonaa euroa. Tästä sisäasiainministeriön erikseen rahoittaminen hankkeiden osuus siirtyvästä erästä oli 0,6 miljoonaa euroa. Lisäksi sisäasiainministeriön rahoittamista hankeluontoisista määrärahoista siirtyi 6,2 miljoonaa euroa, tästä yhden yksittäisen hankkeen (Data Retention) osuus oli 6,0 miljoonaa euroa. Perustoimintaan kohdennettavissa oleva siirtyvä erä pieneni merkittävästi vuodesta 2007. Perustoimintaan kohdennettavissa oleva siirtyvä erä jäi 0,8 miljoonaan euroon.

Keskusrikospoliisin toteuttamisvastuulla olevien kehittämishankkeiden rahoituksen määrä on vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna. Toki vastaavasti myös koko poliisin hankerahoitus on laskenut edellisestä vuodesta.

Nettobudjetoiduissa tuloissa on huomattavaa kasvua vuoteen 2007 verrattuna. Vuodelle 2008 asetettu tulossopimuksessa sovittu tuottotavoite saavutettiin.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

KRP:n tulostavoitteita uudistettiin 2005, joten nyt on käytettävissä useamman vuoden osalta vertailulukuja viraston kehityksestä. Toimintakertomuksessa on esitetty kolmen edellisen vuoden luvut vertailutietoina kehityksen osalta sekä viime vuoden tavoiteluvut.

Rikostorjunnan osalta on esitetty kustannustietoja, taloudellisuus, tuottavuus- ja tuloksellisuustietoja asiantuntijapalveluista ja tutkinnasta.

Rikostorjunnan osalta KRP on saavuttanut hyvin tavoitteensa huumausainerikosten, järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan ja talousrikoksista saavutetun rikoshyödyn osalta. Ainoastaan päätetyt talousrikosjutut (lkm) jäivät alle tavoitteen.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Aiemmissa palautteissa on kiinnitetty huomiota siihen, että poliisiosaston tulee parantaa ja huomattavasti tarkentaa tulosanalyysin tekemistä keskusrikospoliisin toiminnasta. Tähän vaatimukseen on vastattu muun muassa kehittämällä rikostiedustelua ja rikosanalyysitoimintaa, esim. sarjoitettujen rikosten osalta. Lisäksi on kehitetty sisäisiä prosesseja ja menetelmiä. Toimintakertomuksessa ei kuitenkaan ole mainittu sitä, että KRP on ollut jo 12/2007 lähtien mukana johdon portaalin työryhmässä kehittämässä mittareita ja omaa tulosseurantaansa.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämistyö

KRP:ssä on jatkettu pitkäjänteistä ja systemaattista rikostorjunnan ja rikostorjuntamenetelmien, prosessien ja palveluiden kehittämistä. KRP:ssä kehitetään aktiivisesti omaa toiminnan ja talouden suunnittelua. KRP on osallistunut aktiivisesti kansalliseen ja kansainväliseen viranomaisyhteistyöhön.

Keskusrikospoliisi on osallistunut aktiivisesti ministeriön, hallinnonalan ja valtioneuvostotasolla tapahtuvan tutkimustoiminnan kehittämiseen mm. hallinnonalan tutkimustoimintaa koordinoivan yhteistyöryhmän kautta sekä antamalla merkittävän työ- ja osaamispanoksen sektoritutkimuksen neuvottelukunnalle ja sen alaiselle turvallisuusjaostolle.

Kehittämistarpeita

Tulosmittarien analyysit ja raportointi; mittarien kehittäminen kuvaamaan toimintaa, sillä määrälliset mittarit eivät välttämättä kuvaa KRP:n yksiköiden toimintaa vaan voivat kuvata myös ilmoitusaktiivisuutta eri rikosten osalta. Enemmän huomiota on kiinnitettävä talousrikosten osalta tulostavoitteiden saavuttamiseen.

Tilinpäätöskannanotto

Keskusrikospoliisi on saavuttanut varsin hyvin vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut tavoitteet.

Keskusrikospoliisi on uudistanut organisaationsa hyvin toimivaksi ja kehittänyt määrätietoisesti toimintaprosesseja ja toiminnan laatua. Ministeriö pitää myönteisenä myös sitä, että poliisin ylijohdon ja keskusrikospoliisin yhteistyössä tekemä tulosanalyysi on toteutunut hyvin ja luo hyvän pohjan jatkokehittämiselle.

3.2 Liikkuva poliisi

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tili-viraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Liikkuvan poliisin tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti. Tilinpäätöslaskelmien analyysi on esitetty talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla. Toiminnallista tehokkuutta kuvaavat tiedot on esitetty poliisin avainprosesseittain suorite-, kustannus-, taloudellisuus-, tuottavuus- ja henkilötyövuositietoina. Esitetyt tiedot ovat oikeita ja riittäviä tulosprisman mukaisesti. Tuotosta ja laadunhallintaa kuvaavat tunnusluvut on esitetty oikeina ja riittävinä. Poliisin ylijohtoon laaditut kustannusraportit sekä kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu ohjeiden mukaisesti.

Toiminnallista tehokkuutta kuvaavat tiedot on esitetty poliisin avainprosesseittain suorite-, kustannus-, taloudellisuus-, tuottavuus- ja henkisten voimavarojen hallinnan tietoina. Esitetyt tiedot ovat oikeita ja riittäviä tulosprisman osa-alueiden mukaisesti. Tuotosta ja laadunhallintaa kuvaavat tunnusluvut on esitetty oikeina ja riittävinä.

Liikkuvan poliisin toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä. Ministeriön ja liikkuvan poliisin välisessä tarkistetussa tulossopimuksessa sovitut toiminnalliset tavoitteet on esitetty toimintakertomuksessa selkeästi, johdonmukaisesti, analyttisesti niin numeerisesti kuin sanallisesti. Keskeiset yksikön toimintaa kuvaavat tunnusluvut on esitetty poliisin pääprosesseittain pääpainon ollessa valvonnan avainprosessilla.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Liikkuva poliisi käytti liikennevalvontaan 297 henkilötyövuotta. Liikennevalvontaan käytettiin liikkuvassa poliisissa 47 prosenttia aktiivisesta työajasta. Liikennevalvontaan on suunnattu enemmän rattijuopumus- ja raskaan liikenteen valvontaan.

Liikennevalvonnan tuottavuus ja taloudellisuutta kuvaavat tunnusluvut eivät ole verrattavissa edellisiin vuosiin poliisin työpanoksen laskentatavan muutoksen takia. Liikennevalvontasuoritteiden yksikkö hinta oli 23,70 euroa. Liikennevalvontasuoritteiden taloudellisuus parani edellisestä vuodesta hieman. Liikennevalvonnan tuottavuus laski dokumentoituneiden suoritteiden osalta. Liikennevalvonnan työpanosta kohdistettiin suunnitelmien mukaisesti enemmän rattijuopumus- ja raskaan liikenteen valvontaan. Puhalluskokeiden ja raskaan liikenteen toimenpiteiden tuottavuus puolestaan parani.

Lentoaseman yksikön tutkittavaksi tuli yhteensä 954 rikoslakirikosta. Yksikön maasta poistamien 22 henkilön saattomatkat sitoivat osaltaan yksikön poliisimiesten työaika. Yksikkö teki 32 ulkomaalaislain mukaista säilöönnotoesitystä käräjäoikeudelle.

Rikostiedusteluun ja -analyysiin käytettiin noin 0,5 henkilötyövuotta.

Ulkomaalaisvalvonnan iskuja suoritettiin seitsemän kappaletta. Liikkuva poliisi osallistui tavoitteen mukaisesti erilaisiin rikostorjuntahankkeisiin liittyneisiin valvontaiskuihin ja välitti rikoshavaintoja muille poliisiyksiköille. Rikostorjuntaan käytettiin liikkuvassa poliisissa 19 henkilötyövuotta, joka oli hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Talouden näkökulmasta tarkasteltuna liikkuvan poliisin tuloksellisuus on jatkanut myönteistä kehitystä. Valtion maksuperustelain mukaisia liikkuvan poliisin julkisoikeudellisia suoritteita ovat lentoaseman yksikössä myönnetyt passit. Tuottoja näistä kertyi 227 000 euroa. Kustannusvastaavuuslaskelma osoittaa ylijäämää 87 000 euroa.

Maksuperustelain mukaiset liiketaloudelliset suoritteet muodostuvat LP:ssä erikois- ja arvokuljetusten saattotehtävistä ja poliisin ajokoulutuskeskuksessa annetusta maksullisesta ajokoulutuksesta. Erikois- ja arvokuljetusten osuus maksullisen palvelutoiminnan tuotoista oli 116 000 euroa ja annetun maksullisen ajokoulutuksen osuus 206 000 euroa.

Edellisvuosien tapaan saattotehtävien kustannusvastaavuuslaskelma oli ylijäämäinen 44 000 euroa. Ajotapakoulutuksen kustannusvastaavuuslaskelma oli alle 45 000 € alijäämäinen. Kokonaisuudessa liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli hieman alijäämäinen.

Liikkuvan poliisin kokonaiskustannukset nousivat kuusi prosenttia edellisestä vuodesta. Pääprosesseittain tarkasteluna suhteellisesti merkittävintä kustannusten nousua oli lupapalvelujen (10 %) sekä valvonnan (7 %) avainprosessien osalta. Valvonnan avainprosessin sisällä liikennevalvonnan kustannukset kasvoivat vajaalla 7 prosentilla. Liikkuvan poliisin toiminta kohdistui viime vuoteen verrattuna enemmän liikennevalvontaan. Liikkuvan poliisin siirtyvä vuodelle 2008 oli 638 434 euroa korkeampi kuin edelliseltä vuodelta.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Liikkuva poliisi saavutti hyvin vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut toiminnalliset tulostavoitteet. Liikkuva poliisi on osallistunut rikostorjunnan osalta tavoitteen mukaisesti rikostorjuntahankkeisiin ja niihin liittyneisiin valvontaiskuihin sekä välittänyt rikoshavaintoja muille yksiköille.

Maksulliselle julkisoikeudelliselle toiminnalle asetettu tuottotavoite ja kustannusvastaavuus saavutettiin. Liiketaloudellisten suoritteiden tuottotavoitetta sekä siitä vastaava kustannusvastaavuutta ei saavutettu kokonaisuutena tarkasteltuna. Maksullisen ajotapakoulutuksen osalta tuottojen ja kustannusten vastaavuutta ei vielä saavutettu.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Valtion maksuperustelain mukaiset liikkuvan poliisin liiketaloudelliset suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelmat vuosilta 2005 ja 2006 olivat alijäämäisiä. Vuoden 2007 tilinpäätöstietojen perusteella laskelmat osoittavat liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuden olevan ylijäämäinen. Vuoden 2008 laskelmat osoittavat pientä alijäämää. Aiempina vuosien tapaan alijäämä syntyi annettavasta maksullisesta ajokoulutuksesta. Liikkuva poliisi on laatinut syksyllä 2006 erillisen ohjelman kustannusvastaavuuden saamiseksi tavoitteiden mukaiseksi. Lisäksi maksullisesta ajokoulutuksesta perittävää hintaa nostettiin vuonna 2007. Sisäasiainministeriö pitää kehitystä myönteisenä sekä edellyttää, että kehittämistoimenpiteitä jatketaan edelleen.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämistyö

Liikennevalvonnan työpanosta kohdistettiin suunnitelmien mukaisesti enemmän rattijuopumus- ja raskaan liikenteen valvontaan.

Liikkuva poliisi on osallistunut rikostorjunnan osalta tavoitteen mukaisesti rikostorjuntahankkeisiin ja niihin liittyneisiin valvontaiskuihin sekä välittänyt rikoshavaintoja muille yksiköille.

Tilinpäätöskannanotto

Liikkuva poliisi saavutti hyvin vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut toiminnalliset tulostavoitteet. Ministeriö pitää myönteisenä, että Liikkuva poliisi on osallistunut tavoitteen mukaisesti rikostorjuntahankkeisiin ja niihin liittyneisiin valvontaiskuihin sekä välittänyt rikoshavaintoja poliisin muille yksiköille.

Ministeriö pitää tärkeänä, että Liikkuva poliisi on aktiivisesti mukana alueellisessa turvallisuusyhteistyössä tuomalla oman erityisosaamisensa ennalta estävään toimintaan.

Maksullisessa toiminnassa viraston tulee huolehtia ajokoulutustoiminnan täydellisestä kustannusvastaavuudesta.

3.3 Suojelupoliisi

Kannanoton säädöserusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoito-vuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastus-kertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tilivirastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Suojelupoliisin tilinpäätöslaskelmat on laadittu säännösten mukaisesti. Tilinpäätöslaskelmien analyysi on esitetty talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla. Toiminnallista tehokkuutta kuvaavat tiedot on esitetty toiminnallisten tulosalueiden suorite-, kustannus- ja työaikajakauman vuositietoina. Tuottavuutta kuvaavia tunnuslukuja ei ole esitetty tulosalueilta. Esitetyt tiedot ovat oikeita ja riittäviä tulosprisman mukaisesti. Tuotosta ja laadunhallintaa kuvaavat tunnusluvut on esitetty oikeina ja riittävinä. Poliisin ylijohtoon laaditut kustannusraportit sekä kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu ohjeiden mukaisesti.

VTV:n kommenttina on todettu, että johdon katsauksessa ei ole arviota toiminnallisesta tehokkuudesta, laadunhallinnasta ja tuloksellisuuden kehityksestä, vaikkakin on kuvattu toimintaympäristön muutosta.

Onko tilinpäätös ja/tai toimintakertomus selkeä

Suojelupoliisin toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä. Ministeriö ja viraston välisessä tulossopimuksessa sovitut toiminnalliset tavoitteet on esitetty toimintakertomuksessa selkeästi, johdonmukaisesti ja analyttisesti, niin numeerisesti kuin sanallisesti. Tavoitteet ja niiden toteutuminen on esitetty poliisin pääprosesseittain.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Rikostorjunnan toiminnallisen tuloksellisuuden osalta painopiste on säilynyt samana eli terrorismin torjunnassa, vastavakoilun ja valtion sisäisen turvallisuuden uhkien torjunnassa. Näistä ensin mainitun osuus on kasvanut suhteessa eniten.

Suojelupoliisin toiminnan kokonaistoiminnan kustannukset nousivat edellisestä vuodesta. Keskeisimpiä tulosalueita ovat olleet vuonna vastavakoilu ja terrorismin torjunta. Suojelupoliisin toiminnan tulosalueiden suhteellisessa painotuksessa oltiin karkeasti edellisen vuoden tasossa työajalla kuin kustannuserinä mitattuna. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna johtuvat toiminnan painopisteiden muutoksista. Suojelupoliisin maksullisen sekä yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli ylijäämäinen.

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Pääosin saavutettiin tavoitteet eri osa-alueilla. Ainoastaan turvallisuusinformaatiotilaisuuksien lukumäärä jäi tavoitteesta valvonnan osa-alueella sekä kansalaisarvioinnissa toiminnan onnistuminen jäi tavoitteesta rikostorjunnan osalta.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Kansalaisten luottamus suojelupoliisiin on pysynyt hyvänä.

Turvallisuusselvitysten ja koko maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on saatu vaaditulle tasolle.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Aiemmissa palautteissa on kiinnitetty huomiota siihen, että tuottavuutta tai taloudellisuutta kuvaavia tunnuslukuja ei ole esitetty kaikilta tulosalueilta ja tietoja esitetty vain kahdelta vuodelta vaikka tietoja olisi ollut saatavissa kolmelta vuodelta.

Edellisessä tilinpäätöskannanotossa kiinnitettiin huomiota siihen, että Suojelupoliisin tulee edelleen kehittää yhteistyössä poliisin ylijohdon kanssa viraston tulossopimusta ja mittareita, erityisesti tuottavuuden ja taloudellisuuden osalta. Suojelupoliisin indeksien informatiivisuutta tulee lisätä. Vuoden 2008 toimintakertomuksessa ei ole kerrottu, kuinka tilinpäätöskannanottoon on vastattu.

Kehittämistarpeita

Suojelupoliisin poliisin toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuina ei ole huomioitu tuottavuuden näkökulmaa. Suojelupoliisin tulisi kehittää tätä osa-aluetta kuvaava mittaristoa. Tähän on kiinnitetty huomiota myös edellisen tilinpäätöskannanoton yhteydessä valtiotalouden tarkastusviraston toimesta.

Muut mahdolliset huomiot ja niiden vaikutukset sekä seuranta

Jatkossa tulee systemaattisesti tarkastella työajankäytön kirjaamisen laadullista ja määrällistä oikeellisuutta, sekä varmistaa poliisin työaikajärjestelmän ja seurantajärjestelmän tuntitietojen vastaavuus ja samansisältöisyys.

Tilinpäätöskannanotto

Suojelupoliisin toiminta on ollut sille asetettujen tulostavoitteiden mukaista. Kansalaisten luottamus suojelupoliisiin on pysynyt hyvänä.

Ministeriö pitää tärkeänä, että Suojelupoliisi yhteistyössä poliisin ylijohdon kanssa jatkaa viraston tuloksellisuusmittareiden kehittämistä erityisesti tuottavuuden ja taloudellisuuden osalta. Myös toiminnan analyysia voidaan edelleen kehittää informatiivisempaan suuntaan.

3.4 Helsingin kihlakunnan poliisilaitos

Kannanoton säädöserusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tilivirastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen toiminnallista tehokkuutta kuvaavat tiedot on esitetty poliisin avainprosesseittain suorite-, kustannus-, taloudellisuus- ja henkilötyövuositietoina. Esitetyt tiedot ovat tulosprisman mukaisesti. Toiminnallisesta tehokkuudesta sekä tuotoksesta ja laadunhallinnasta esitettyjä tietoja voidaan pitää olennaisilta osin oikeina ja riittävinä.

Hälytyskeskuksen järjestelmästä ei siirry poliisille eteenpäin sellaiset tehtävät Politrip:iin, jossa paikalle on ensin mennyt esim. pelastuslaitos ja sen jälkeen vasta

poliisi. Lisäksi Hätäkeskuslaitoksen tietojärjestelmässä on tiedonsiirrossa ollut kuukausittaista ongelmaa eli satunnaisesti jää tietoja siirtymättä Politrip:iin (ja sitä kautta myös poliisin tulostietojärjestelmään). Tämän osalta on poliisi jo mukana määrittelemässä uutta hätäkeskuslaitoksen järjestelmää yhdessä muitten osapuolien kanssa. Uusi järjestelmä on tarkoitus saada tuotantoon 2012, ja tällöin nämä tietojärjestelmäkohtaiset virhetilanteet saataisiin toivottavasti poistumaan. Ei ole kuitenkaan selvillä, miten paljon esim. HPL:n osalta nämä tietojärjestelmän tiedonsiirtovirheet olisivat vaikuttaneet vuoden 2008 osalta toimintavalmiusaikaan, koska sitä tietoa ei HPL, eivätkä muutkaan tahot voi saada esille ELS-tietojärjestelmästä. Hälytystehtävät ovat kuitenkin lukumääräisesti kasvaneet Helsingissä verrattuna vuoteen 2007.

Työaikatietojen osalta on selvinnyt, että Taimi-työaikajärjestelmästä on jäänyt siirtymättä osa tunneista poliisin tulostietojärjestelmään. POLAMK on korjannut tämän virheen helmi-maaliskuussa 2009. Näin ollen poliisin tulostietojärjestelmän työtuntitiedoissa olisi HPL:n tilinpäätöksen raportointihetkellä saattanut olla vielä virhettä.

Onko tilinpäätös ja/tai toimintakertomus selkeä

Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Rikosten kokonaismäärä Helsingin alueella on ollut selvässä nousussa viimeisten kahden vuoden aikana. Toimintavuonna poliisin tietoon tulleiden rikosten määrä on noin kahdeksan prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kasvuun on vaikuttanut eniten liikenne rikosten määrä. Poliisin tietoon tuli 5 730 liikenne rikosta enemmän kuin vuonna 2007. Liikenne rikosten määrän kasvuun vaikuttaa liikenteenvalvontaan käytetyn työajan lisääntyminen ja etenkin teknisten valvontamenetelmien kehittyminen.

Rikoslakirikosten määrä toimintavuonna oli 86 295, joka on noin neljä prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Rikoslakirikoksista kasvua on tapahtunut eniten omaisuusrikosten sekä henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten osalta.

Poliisin tietoon tuli 16 552 varkautta mikä on noin 600 rikosta enemmän kuin edellisenä vuonna. Kuitenkin moottorikulkuneuvon käyttövarkauksien määrät vähenivät noin 20 prosenttia edellisestä vuodesta. Myönteiseen kehitykseen on useita syitä, esimerkiksi autojen tekniset ratkaisut, autokannan uudistuminen ja nuorten vähentynyt autovarkausrikollisuus.

Väkivaltariikoksista erityisesti pahoinpitelyjen ja lievien pahoinpitelyjen määrät ovat lisääntyneet. Pahoinpitelyjen määrän kasvua on perusteltu yleisesti ihmisten lisääntyneellä alkoholinkulutuksella. Noin 70 prosenttia pahoinpitelyrikoksista tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena. Anniskeluravintoloiden määrä, ravintolajuominen ja ravintoloiden pitkät aukioloajat ovat osaltaan vaikuttaneet pahoinpitelyjen määrän

kasvuun. Suurin osa pahoinpitelyistä tapahtuu ravintoloiden sulkemisaikojen läheisyydessä. Pahoinpitelyjen määrän lisääntymiseen ovat vaikuttaneet mahdollisesti myös ilmoitus- ja ilmitulokynnyksen madaltuminen. Väkivaltarikosten torjunta laaja-alaisella yhteistyöllä on edelleen ollut yhtenä painopisteenä poliisilaitoksen vuoden 2008 toiminnassa.

Rikosten selvitystason heikkeneminen johtuu osittain rikosten määrän kasvusta. Osasyynä rikosten selvitystason heikkenemiseen on myös poliisin esittämien esitutkinnan rajoittamisesitysten lisääntynyt määrä. Rajoittamisesityksen perusteella syyttäviviranomainen on tehnyt päätöksen esitutkinnan rajoittamisesta. Selvitystasoa heikentää myös sovitteluun menneiden rikosasioiden kasvanut määrä.

Selvitystasojen lievä lasku johtuu myös osittain siitä, että poliisilaitoksessa toteutettiin mittava rikostorjunnan toimintojen keskittäminen ja uusien työtapojen käyttöönotto. Poliisilaitokseen perustettiin päivittäisrikostutkinnan rikostutkinnan esikäsittely-yksikkö, joka yhtenäistää ja tehostaa rikostutkintaa. Muutos on tilapäisesti heikentänyt selvitystasoa omaisuusrikosten osalta, mutta samaan aikaan pahoinpitelyrikosten selvitystaso on noussut merkittävästi. Tarkoituksenmukaisten toimintamallien ja uudentyyppisen syyttäjyhteistyön ansiosta selvitystason uskotaan nousevan. Erityisesti tähän vaikuttaa esikäsittely-yksikköön suunnatut henkilöstöresursoinnit analyysi- ja sarjoittamistoimintoon.

Varkaus- ja näpistysrikosten selvitysmäärät laskivat hieman edellisvuodesta. Vahingontekorikosten selvitystasot laskivat 3,7 prosentilla. Suuntaus johtuu vahingontekorikosten määrän voimakkaasta kasvusta. Rikoksien selvittämistä hankaloittavat pitkät ilmoitusviiveet ja tapahtumatietojen niukkuus.

Ryöstörikokset vähenivät noin 60 rikoksella. Osasyynä tähän voidaan pitää rikosten hyvää selvitystasoa. Selvitetyillä rikoksilla on ollut yleis- ja erityisestävää vaikutusta kiinnijääneisiin ja potentiaalsiin rikosentekijöihin.

Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten selvitystasoa voidaan pitää hyvänä. Henkirikosten selvitystaso pysyi edellisen vuoden tasolla, 94,1 % .ssa.

Avointen talousrikosasioiden määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta. Talousrikoksien määrää on kyetty vähentämään määrätietoisella ja pitkäjännitteisellä tutkintaprosessien kehittämisellä. Talousrikosten keskimääräinen tutkinta-aika on lyhentynyt. Tutkinta-aikojen keskiarvo on kuitenkin edelleen melko korkea. Toisaalta on todettava, että tutkinta-aikoja pidentävät osaltaan tutkijoista riippumattomat tekijät kuten verotarkastusten odottaminen ja esitutkintaa ulkomailla pakoilevat epäillyt.

Takaisin saadun rikoshyödyn osalta tavoite ylitettiin merkittävästi. Rikoshyödyn takaisinsaantimahdollisuudet selvitetään aina rikoslajista ja rikosvahingosta riippumatta. Päätettyjen talousrikosten lukumäärä jää jonkin verran edellisvuoden lukemasta.

Alaikäisiin kohdistuneiden rikosten paljastamiseen sekä ennalta ehkäisemiseen käytettävissä olevien keinojen käyttö on tehostunut. Alaikäisten tekemien rikosten

tutkintaa on jännevoitettu ja yhdenmukaistettu keskittämällä kyseisten asioiden hoito tietyille rikostutkijoille. Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten paljastavaan toimintaan suunnattiin resursseja sen ohella että keinoja on kehitetty.

Tietoon tulleiden huumausainerikosten määrä lisääntyi hieman edellisvuodesta. Törkeitä huumausainerikoksia paljastettiin vähemmän kuin edellisenä vuonna. Huumetakavarikkoja ja takaisin saatua rikoshyödyn määrää voidaan pitää tuloksellisen toiminnan mittareina. Huumerikostorjuntaa kohdistettiin menestyksellisesti välittäjäportaan lisäksi huumekaupan katuvalvontaan. Huumerikosityksikkö on osallistunut valtakunnalliseen maalitoimintaan ja hakenut sitä kautta vaikuttavuutta huumerikollisuuden torjuntaan. Toimintavuoden aikana uusina ilmiöinä huumausainerikollisuudessa tulivat esille kokaiiniin käytön ja kannabiksen viljelyn lisääntyminen.

Poliisilaitos on jatkanut tehostetun näkyvän valvonnan toimintamallin toteuttamista. Toimintamallin lähtökohtana on kaikkien toimintayksiköiden monialaisesta poliisihenkilöstöstä kokoonpannun valvontaorganisaation toimintojen kohdentaminen analyysitoiminnan perusteella yksilöityihin tapahtumiin, kohteisiin ja kaupunginosiin, jotka ovat erityisen alttiita häiriökäyttäytymiselle ja rikollisuudelle. Toimintamallin myötä oma-aloitteisten tehtävien määrät ovat nousseet.

Suhteellisen katuturvallisuusindeksin arvo on laskenut edellisvuodesta. Tähän on vaikuttanut pahoinpitelyjen ja vahingontekojen määrän merkittävä kasvu. Vahingontekojen määrää nostaa yksittäinen, Helsingin kaupungin Stop Töhry -projektia vastaan järjestetty Töhryfest -tapahtuma, jonka yhteydessä poliisiin tietoon tuli noin 650 vahingontekoa.

Yleisellä paikalla tapahtuva päihteiden käytön lisääntyminen on lisännyt häiriökäyttäytymistä sekä järjestyshäiriöitä. Helsingin poliisilaitos on lisännyt näkyvää valvontaa häiriöalueilla. Helsingin kaupungin ja poliisilaitoksen yhteistyössä laaditun uuden turvallisuusstrategian toimeenpano on aloitettu. Helsingin kaupungin kanssa toteutettua kameravalvontaprojektia on jatkettu ja siitä saadut kokemukset ovat olleet tuloksellisia.

Perheväkivaltaan liittyvien hälytystehtävien määrä on lisääntynyt edellisvuoteen verrattuna. Määrällisen kasvun syinä voidaan pitää päihteiden käytön lisääntymistä, poliisin tehtäväluokittelun täsmentymistä ja alentunutta ilmoituskynnystä. Perheväkivaltaan kytkeytyvissä hälytystehtävissä ja niiden jälkihoidossa poliisiin sekä sosiaaliviranomaisten välinen yhteistyö on tuottanut hyviä tuloksia.

Suomi toimi vuonna 2008 Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön ETYJ:n puheenjohtajana. Puheenjohtajuuskauden suurimpana tapahtumana järjestettiin joulukuussa Helsingissä ulkoministerikokous, joka oli merkittävin Helsingin poliisilaitoksen toimintaan vuonna 2008 vaikuttanut tapahtuma. Tapahtuman turvallisuusjärjestelyt sujuivat suunnitelmien mukaisesti hyvässä yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

Saavutettiiniko tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Kaikkia rikostorjunnalle asetettuja määrällisiä tavoitteita ei saavutettu, mutta yksittäisten mittareiden osalta myös positiivista kehitystä tapahtui VM:n laatubarometrin 2008 mukaan seuraavissa tehtävissä:

- onnistuminen asuntomurtojen selvittämisessä
- onnistuminen huumerikosten selvittämisessä
- onnistuminen autovarkauksien selvittämisessä

Suurin osa mittareista kuitenkin jäi alle TAE-tavoitteen. Huomioitavaa on lisäksi, että kaikkien selvitettyjen rikosten lukumäärä kasvoi edellisvuodesta ja TAE-tavoitteesta, samoin selvitettyjen rikoslakirikosten lukumäärä kasvoi vastaavasti. Tämä on vaikuttanut tavoitteiden saavuttamiseen HPL:ssä.

Tulossopimusten yhteydessä sovittujen palvelutavoitteiden osalta seuraavia vuodelle 2008 asetettuja tavoitteita ei täysin saavutettu:

valvonta- ja hälytystehtävien osalta katuturvallisuusindeksi jäi heikolle tasolle rikostorjunnassa omaisuusrikosten määrä oli yli 53 000 (tavoite enintään 49 000) omaisuusrikosten selvitysprosentti 37,4 oli kuitenkin tyydyttävällä tavoitetasolla

Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten lukumäärä oli yli 7000 (tavoite enintään 5 500) ja pahoinpitelyrikosten lukumäärä 6 671 (tavoite enintään 5700) kasvoi edellisvuodesta. Henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten selvitysprosentti 69,1 jäi tyydyttävälle tasolle.

Kaikkien rikosten, rikoslakirikosten ja poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten määrä kasvoi vuodesta 2007. Kirjallisten menettelyiden lukumäärä oli kolminkertainen tavoitteeseen nähden.

Rikosten määrän kasvu ja esimerkiksi pahoinpitelyrikosten määrän kasvu on jatkunut viimeisten kahden vuoden ajan, joten tätä ei ole huomioitu tavoitteissa ja näin ollen tavoite vs. toteuma eivät näytä vastaavan toisiaan. HPL:n tulisi kiinnittää enemmän huomiota tavoiteasetantaan huomioiden nämä toimintaympäristössä jo havaitut muutokset edellisten kahden vuoden aikana.

Tulossopimuksessa mainitut tavoitteet lupapalveluiden osalta on suurelta osin saavutettu. Asiakaskäynnit ja hakemusten määrät ovat edelleen kasvaneet. Keskeisten lupien määrät ovat kasvaneet noin kymmenen prosenttia edellisvuodesta.

Lupapalveluiden tuottokertymä oli 5 442 059 euroa. Lupatuottoja kertyi eniten passeista ja ajokorteista. Passien lupatuotto oli 2 702 943 euroa ja ajokorttien 1 062 389 euroa. Passeista saatu tuotto kasvoi edellisvuodesta, muun muassa alaikäisten passien määrien kasvun myötä. Lupapalvelujen kustannusvastaavuus oli 111 %. Toiminnan tehostumiseen on syynä lupien määrän kasvu, joka on lisännyt lupatuottoja. Lupapalveluihin käytetty työaika on pysynyt viime vuosina ennallaan.

Palvelujen ostot kasvoivat 1 020 444 eurolla. Yhtenä syynä palveluiden ostojen kasvuun on sisäasiainministeriön palvelukeskuksen (PALKE) maksullinen toiminta. Poliisilaitoksen palvelukeskusmaksut ovat 700 000 euroa vuodessa.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Selvitettyjen rikosten lukumäärä kasvoi ja takaisin saatu rikoshyöty ylitti tavoitteet moninkertaisesti.

Rikostorjunnan puolella on otettu käyttöön uusia organisointi- ja toimintatapamalleja. Rikostutkinnan esikäsittely-yksikkö aloitti toimintansa helmikuussa 2008. Toimintoa tullaan kehittämään edelleen yhteistyössä muiden tutkintayksiköiden kanssa. Yksikköön kirjattiin toimintavuonna hieman yli 60 prosenttia Helsingin poliisilaitoksen rikosasioista. Esikäsittely-yksikön perustamisen myötä rikoslakirikosten tutkinta-ajat ovat lyhentyneet sekä rikosasioiden rajoittamispäätökset ja kirjallisen menettelyn soveltaminen ovat tehostuneet merkittävästi.

Poliisilaitoksessa on jatkettu toimintamallien yhdenmukaistamista, joiden tavoitteena on tehokas ja laadukas esitutkinta. Rikostorjuntaa kohdennetaan entistä enemmän analysoidun tiedon perusteella, mikä ilmenee esimerkiksi tekijäkeskeistä toimintamallia soveltavina projekteina. Rikostutkinnan tuloksellisuutta tullaan edistämään myös kiinnittämällä erityistä huomiota rikospaikkatutkintaan ja rikoksentekijöiden rekisteröintiin.

Kansalaisten näkökulmasta (VM laatubarometri) poliisilaitoksen onnistuminen eri sektoreilla on parantunut hieman edellisten vuosien tasosta.

Maksullisen toiminnan tuottotavoite saavutettiin. Lupatuotot nousivat 10 % vuodesta 2007.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Helsingin poliisilaitos on ottanut huomioon aiemmin saamansa palautteen ja esittää myös pääavainprosessien toiminnallisen tehokkuuden analyysia. Työajankäytön kirjaamisen laadullista ja määrällistä oikeellisuutta ei ole raportoitu systemaattisesti. Kuitenkin on kirjattu ylös laskentateknisiä muutoksia ja tietojärjestelmien erilaisia lukuja ja niiden syihin liittyviä arvioita (jotka osin ovat arvauksia, koska esim. ELS:n osalta esitettyä arvioita ei voida vahvistaa) ja samoin työaikatiedoissa on havaittu virhettä, joka on korjattu vuoden 2009 puolella tulostietojärjestelmässä, joten näiltä osin HPL on huomionnut näitä asioita.

Vuonna 2008 poliisilaitoksen tiedusteluperusteisen johtamismallin kehittämistä jatkettiin edelleen. Mukana kehittämistyössä olivat myös Espoon ja Vantaan poliisilaitokset. Johtamismallin avulla kyetään tuottamaan strategiseen suunnitteluun, operatiiviseen toimintaan sekä ilmiö- ja kohdeprofilointiin liittyvää tietoa. Tiedusteluperusteinen johtamismalli mahdollistaa osaltaan poliisilaitoksen toiminnan suunnitelmallisen ja koordinoitun kohdentamisen siten, että valvonta, hälytyspalvelut,

rikostorjunta ja lupapalvelutoiminta kyetään ohjaamaan entistä tehokkaammin myös rikosten määrän vähentämiseen. Poliisilaitoksessa tiedusteluperusteisen johtamismallin tuottamaa tietoa hyödynnetään esimerkiksi keskitetyn näkyvän valvonnan valvontaorganisaation toiminnan suuntaamisessa ja kohdentamisessa ilmenneisiin häiriöpisteisiin

Vuoden 2007 tilinpäätöskannanotossa todettiin, että väkivaltarikosten vähentämiseen tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota. Tähän ei ole panostettu riittävästi, mutta toisaalta on kehitetty toimintamalleja ja organisaatiota, jonka tulos saattaa näkyä vasta kuluvana vuonna.

Kehittämistarpeita

Työajankäytön kirjaamisen laadullisen ja määrällisen oikeellisuuden tarkastelua tulisi edelleen tehostaa, kuten vuoden 2007 tilinpäätöskannanotossa huomautetaan.

Jatkossa tulisi kiinnittää huomiota kattavampaan ja tarkempaan toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukujen analyysiin.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Poliisiin työaikajärjestelmän ja tulostietojärjestelmän tuntitietojen vastaavuuden ja samansisältöisyyden varmistamiseen tullaan kiinnittämään erityistä huomiota. Tunnuslukuja tulisi tarkastella uudelleen muun muassa painottamalla suoritemääriä erilaisilla painokertoimilla, kun tunnusluvun taustalla on useita suoriteryhmiä.

Edelleen tulee huolehtia siitä, että poliisin ja hätäkeskuslaitoksen tietojärjestelmien tekniset ongelmat saadaan ratkaistua uusissa tietojärjestelmähankeissa niille sovituisissa aikatauluissa. Tähän tulee myös ministeriön puolella panostaa resursseja, koska se vaikuttaa myös muiden laitosten ja koko poliisin tulokseen.

Muut mahdolliset huomiot ja niiden vaikutukset sekä seuranta

Jatkossa tulee systemaattisesti tarkastella työajankäytön ja suoritteiden kirjaamisen laadullista ja määrällistä oikeellisuutta sekä varmistaa poliisin työaikajärjestelmän ja seurantajärjestelmän tietojen vastaavuus ja samansisältöisyys.

Tilinpäätöskannanotto

Helsingin kihlakunnan poliisilaitos saavutti vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut tulostavoitteet kokonaisuudessaan melko hyvin. Asetettuja palvelutavoitteita ei kuitenkaan kaikilta osin saavutettu johtuen muun muassa omaisuusrikosten sekä pahoinpitelyrikosten ennakoitua suuremmasta määrästä.

Ministeriö pitää tärkeänä, että Helsingin poliisilaitoksen tiedusteluperusteista johtamismallia ja analyysitoimintaa sekä tietojärjestelmien kehittämistä jatketaan. Tiedusteluperusteinen johtamismalli mahdollistaa osaltaan entistä suunnitelmallisemman poliisitoiminnan siten, että valvontatoimenpiteet, hälytyspalvelut, rikostorjunta ja lupapalvelut kyetään suuntaamaan kokonaisuuden kannalta tehokkaasti rikoksia ja järjestyshäiriöitä ennalta estävään toimintaan. Väkivaltarikollisuuden vähentämiseen tulee edelleenkin kiinnittää erityistä huomiota.

Poliisilaitos on toteuttanut hyvin lähipoliisitoimintaa ja näkyvän valvonnan toimintamallin toteuttamista. Merkittävää on myös uudenlainen toimiminen netissä, esimerkiksi Irc-galleriassa. Lisäksi laitos on hoitanut hyvin kansalliset ja kansainväliset normaalista toiminnasta poikkeavat erityistehtävät.

Merkillepantavaa on se, että maksullinen toiminta on vuonna 2008 ylittänyt tuottotavoitteet.

Poliisin työaikajärjestelmän ja seurantajärjestelmän tietojen vastaavuutta ja oikeellisuutta tulee edelleen parantaa yhteistyössä poliisiylijohton kanssa.

3.5 Poliisiammattikorkeakoulu

Kannanoton säädöserusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Poliisiammattikorkeakoulun laatimassa toimintakertomuksessa ja muussa aineistossa esitetyt toiminnallista tuloksellisuutta sekä tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavat tiedot ovat oikeita ja riittäviä.

Onko toimintakertomus selkeä

Poliisiammattikorkeakoulun laatima toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Poliisiammattikorkeakoulussa kehitettiin vuonna 2008 uusia operatiivisen toiminnan koulutus-osa-alueita. Muun muassa ennalta estävän toiminnan ja tietotekniikkarikollisuuden tutkinnan osalta valmisteltiin koulutusmateriaalia ja koulutuksen sisältöä. Valmistuneiden määrä suhteessa henkilötyövuosiin nousi yli asetetun tulostavoitteen.

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Poliisiammattikorkeakoulu ei täysin saavuttanut vuoden 2008 tulossopimuksessa asetettuja tulostavoitteita johtuen muun muassa perustutkintokoulutuksen hakijamäärän pienenemisestä ja valmistuneiden poliisien työllistymisvaikeuksista.

Poliisiammattikorkeakoulun kokonaisrahoitus vuonna oli 26,0 milj. euroa ja käyttö 24,5 milj. euroa. Vuodelle 2009 siirtyi 1,5 milj. euroa, joka on 167 tuhatta euroa edellisvuotta suurempi. Poliisiammattikorkeakoulun henkilöstökulut kasvoivat edellisestä vuodesta 10,8 prosenttia, eli 11,98 miljoonasta eurosta 13,27 miljoonaan euroon. Samoin toimitilakulut kasvoivat edelleen 13 prosenttia 5,19 miljoonasta eurosta 5,87 miljoonaan euroon.

Koulutettavapäivän hinta kasvoi edellisestä vuodesta perustutkintokoulutuksessa 148 eurosta 167 euroon, alipäällystökoulutuksessa 113 eurosta 162 euroon ja päällystökoulutuksessa 218 eurosta 270 euroon.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Henkilöstön tyytyväisyys on oppilaitosten yhdistymisestä huolimatta hyvä.

CAF -evaluointiprosessin aloittaminen vuoden 2008 syksyllä.

Poliisiammattikorkeakoulu on osallistunut aktiivisesti ministeriön ja koko hallinnonalan tutkimustoiminnan kehittämiseen mm. hallinnonalan tutkimustoimintaa koordinoivan yhteistyöryhmän kautta.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Vuoden 2007 tilinpäätöskannanotossa edellytettiin tulostavoiteasetannan ja julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuden kehittämistä. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus on heikentynyt edellisen vuoden 86 prosentista 60 prosenttiin.

Tutkimustoiminnan on edellytetty tukevan sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteita ottamalla huomioon ministeriön tutkimusstrategia. Lisäksi poliisiammattikorkeakoulun

on edellytetty olevan mukana sektoritutkimushankkeissa ja osallistua näihin liittyviin kilpailutuksiin.

Poliisiammattikorkeakoulu on toteuttanut sisäisen turvallisuuden ohjelman edellyttämiä tutkimuksia ja selvityksiä, mutta tarvittavaa perustutkimustason poliisitutkimusta ei ole riittävästi otettu huomioon tutkimusrahoituksen suuntaamisessa. Poliisitoiminnan kehittäminen ja poliisin johtaminen edellyttää erityisesti poliisiammattikorkeakoulun oman tutkimustoiminnan profilointia. Tällä hetkellä kehitystä leimaa liiallinen tilaustutkimuspainotteisuus.

Kehittämistarpeita

Toimintaympäristön muutoksiin ja koulutuksen ja koulutettavien tarpeisiin tulisi jatkossa kiinnittää erityistä huomiota.

Tuottavuusmittarit ovat määrällisiä mittareita, ei indikaattoreita, jotka voisivat paremmin kuvata toimintaa ja sen laatua. Suoritemittareihin tulisi myös kehittää indikaattoreita.

Tutkimustoiminnan koordinoitua tulisi parantaa palvelemaan poliisin johtamista ja toimintaa. Tutkimukseen tulisi saada parempia tuloksellisuusmittareita. Julkaisujen määrä ei ole riittävä mittari, vaan tutkimustyön tuloksena syntyviä erilaisia julkaisuja tulisi ryhmitellä niiden luonteen ja julkaisuvarvon mukaan: raportit, selvitykset, lehtiartikkelit, konferenssipaperit, kansainväliset refereerit -julkaisut jne. Myös julkaisufoorumeita tulisi kehittää esimerkiksi uudistamalla julkaisusarjoja (A, B, jne.).

Poliisin tutkimuspoliittinen neuvottelukunta ei ole toiminut laaja-alaisena tutkimustoiminnan koordinoituelimenä. Neuvottelukunnan nykyinen asema valtion sektoritutkimusta ja ministeriön tutkimusstrategiaa palvelevana elimenä on epäselvä. Poliisin tutkimusrahoituksen suuntaamisesta puuttuu tällä hetkellä riittävä avoimuus, jotta rahoituksen haku- ja valintamenettely olisi selkeästi todettavissa myös poliisihallinnon ulkopuolella. Tutkimushankkeiden valintakriteerien tulee olla yleisesti hyväksytyjen tieteellisten periaatteiden mukaisia.

Poliisiammattikorkeakoulun kokonaiskustannukset ovat nousemassa merkittävästi ja näin ollen taloudellisuuteen ja kustannustehokkuuteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Koulutettavapäivien hintakehitys on noussut kaikilla koulutusalueilla. Poliisiylijohtoon tulee tehostaa johtamisotettaan ja vakavasti priorisoida uudelleen ne keskeiset koulutukselle ja tutkimukselle asetettavat tavoitteet, joita poliisin momentilta on varaa toteuttaa.

Muut mahdolliset huomiot ja niiden vaikutukset sekä seuranta

Sairauspoissaolojen kasvu 18 prosentilla on huomattava, eikä sen vaikutusta poliisiammattikorkeakoulun toimintaan ole arvioitu toimintakertomuksessa. Toimintakertomuksesta ei selvinnyt, kohdistuivatko sairauspoissaolot vain tietyille

vastuualueelle tai toiminnalle. Tällä on vaikutusta myös työajankäytön seurannan kehittämiseen.

Tilinpäätöskannanotto

Poliisiammattikorkeakoulun toiminta uutena alueellistettuna poliisioppilaitoksena on käynnistynyt hyvin. Poliisin koulutus-, opetus- ja tutkimustoiminnalle on luotu hyvät perusedellytykset.

Ministeriö pitää tärkeänä, että poliisin perustutkintokoulutuksen koulutustarpeen oikeaan ennakkointiin ja kehittämiseen kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota. Myös jatko- ja täydennyskoulutuksen kehittäminen on tärkeä osa poliisin koulutuskokonaisuutta. Poliisiammattikorkeakoulun tulee kehittää yhteistyössä poliisin ylijohdon kanssa viraston taloudellisuutta ja kustannustehokkuutta sekä kokonaistuloksellisuutta kuvaavia indikaattoreita.

Poliisiammattikorkeakoulu on osallistunut aktiivisesti ministeriön ja koko hallinnonalan tutkimustoiminnan kehittämiseen mm. hallinnonalan tutkimustoimintaa koordinoivan yhteistyöryhmän kautta.

Poliisiammattikorkeakoulun tulee kuitenkin edelleen tehdä aktiivisesti tutkimusaloitteita tutkimusyhteistyön edelleen laajentamiseksi. Poliisin omaa tutkimustoimintaa tulee profiloida kattamaan muutama keskeinen perustutkimuksen ja soveltavan tutkimuksen aihealue. Perustutkimustasoinen poliisitutkimus tulee nähdä lähtökohtana kaikelle poliisialan soveltavalle tutkimukselle.

Poliisialan tieteelliset tutkimukset, empiiriset selvitykset ja kehittämishankkeet tulisi ryhmitellä selvästi erottuviksi omiksi alueiksi, jotta tutkimusvoimavarat suuntautuisivat paremmin poliisitutkimukseen.

Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuden parantamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Poliisiammattikorkeakoulu on ollut edelläkävijä ja hoitanut viraston itsearviointin (Caf-arviointi) hyvin.

3.6 Poliisin tekniikkakeskus

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Poliisin tekniikkakeskuksen toimintakertomuksessa esitetyt tiedot ovat oikeita ja riittäviä.

Onko toimintakertomus selkeä

Poliisin tekniikkakeskuksen toimintakertomus tilinpäätöstietoineen on julkisasultaan ja sisällöltään selkeä.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Poliisin ylijohdon ja Poliisin tekniikkakeskuksen yhdessä sovittuja kehittämistavoitteita on pystytty viemään tuloksellisesti eteenpäin. Sovittuja liikevaihdon sekä toiminnallisen jäämän tavoitteita ei täysin ole saavutettu, koska muun muassa alueellistamisen seurauksena syntyneet toimitilavuokrat ovat rasittaneet viraston tulosta vuonna 2008.

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Poliisin tekniikkakeskuksen liikevaihto vuonna 2008 oli 19,8 miljoonaa euroa ja toiminnan kulut olivat 20,3 milj. euroa. Toiminnan alijäämä oli 0,546 milj. euroa. Alijäämästä huolimatta tekniikkakeskuksen tulosta voidaan pitää tyydyttävänä, koska mm. vuokratulot kaksinkertaistuivat ja poliisin ostot tekniikkakeskukselta jäivät huomattavasti tavoitteesta. Muun muassa ajoneuvojen hankinnassa keskimääräinen vuosittainen tavoite on 220 ajoneuvoa, kun toteutuma vuonna 2008 oli 183 ajoneuvoa.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

PTK:lle on laadittu liiketoimintasuunnitelma.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

PTK:n tilinpäätöksissä ollut virhe on selvitetty ja oikaistu sekä samalla virheellisistä (yksipuolisista) kirjauksista kertyneet erot on poistettu saldoista.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Poliisin ylijohdon määräys keskittää hankintoja PTK:lle (SM:n määräys 2008/1050) parantaa PTK:n toiminnan suunnitelmallisuutta. Poliisille on ryhdytty rakentamaan PTK:n projektijohdolla TILHA-tilaustenhallintajärjestelmää.

Tilinpäätöskannanotto

Poliisin tekniikkakeskuksen toiminta vuonna 2008 on ollut pääosin tulossopimuksessa sovittujen tavoitteiden mukaista. Poliisin tekniikkakeskus on selviytynyt hyvin alueellistamisprosessista ja pystyy laajentamaan toimialaansa hallitusti.

Poliisin tekniikkakeskuksen tulee edelleen kiinnittää huomiota liiketoiminnan kehittämiseen ja asiakaskunnan laajentamiseen. Samalla tekniikkakeskuksen tulee kehittää sisäistä valvontaansa, jotta rajapinta viranomaispalvelujen ja poliisihallinnon ulkopuolelle tarjottavien liiketoiminnallisten palvelujen välillä on selkeä ja läpinäkyvä. Tekniikkakeskuksen tulee antaa ministeriölle selvitys toimenpiteistään asian kehittämiseksi syyskuun loppuun mennessä 2009.

3.7 Etelä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tilivirastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Tiedot ovat oikeita ja riittäviä. Toiminnallisten mittarien osalta raportointi ja sen kehitys on kuvattu hyvin. Lisäksi on kuvattu toimintaympäristön muutoksia ja niiden vaikutusta rikollisuuden kehitykseen.

Onko toimintakertomus selkeä

Toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Läänin väkiluku kasvoi 13 400 henkilöllä ja kasvusta suuri osa kohdistui pääkaupunkiseudun lähialueisiin. Alkoholin kulutus kääntyi vuoden 2008 aikana laskuun, mutta kulutus on edelleen korkealla tasolla. Alkoholin suuri kulutus lisää syrjäytymistä ja väkivaltarikoksia.

Poliisin tietoon tulleiden rikosten kokonaismäärä kasvoi vuonna 2008 noin yhdeksän prosenttia. Kasvu selittyy liikenne rikkomusten määrän kasvulla. AB-hälytystehtävien määrällä mitattu hälytyspalvelujen kysyntä puolestaan vähentyi 2,5 prosenttia. Poliisin myöntämien lupien kysyntä kasvoi 14,1 prosenttia.

Kansalaisnäkökulman osalta tilanne pysyi vuoden 2007 tasolla. Valtiovarainministeriön toimeksiannosta laaditun laatubarometrin tulosten perusteella Etelä-Suomen poliisin palvelukyvyssä ei tapahtunut vuonna 2008 muutoksia vuoteen 2007 verrattuna. Laatubarometri mittaa kansalaisten käsityksiä poliisin onnistumisesta eri tehtäväalueiden hoitamisessa. Parhaan arvosanan (8,1) kansalaiset antoivat poliisin lupapalveluista arviointiasteikon ollessa 4-10. Poliisin kenttätoimintaan kuuluvat kiireellisten hälytystehtävien hoitaminen, katuväkivaltaan puuttuminen ja liikennevalvonta saivat seuraavaksi parhaat arviot (7,62–7,68). Rikostutkinnasta annetut arviot olivat heikoimmat (7,07–7,52).

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut palvelutavoitteet toteutuivat läänitasolla seuraavasti:

Katuruovallisuusindeksi (90,4) oli palvelutavoitteiden toteumassa hyvällä tasolla, vaikka jäikin vuodelle 2008 asetetusta tavoitteesta (100).

Omaisuusrikosten määrä kasvoi ennakoitua enemmän vuoden 2008 aikana, joten tältä osin peruspalvelutasossa jäitiin heikolle tasolle. Omaisuusrikosten selvitysprosentti jäi samasta rikosten määrän kasvusta johtuen tyydyttävälle tasolle. Pahoinpitelyrikokset ja niiden yritysten määrä kasvoi ennakoitua enemmän ja toteuma jäi heikolle tasolle. Henkirikosten määrä kasvoi ja siinä päästiin arvioissa tyydyttävälle tasolle. Henkirikosten selvitystason määrässä ylitettiin arvioitu tavoite ja peruspalvelutavoitteissa se meni asteikoissa erinomaiseen. Pahoinpitelyrikosten selvitysprosentti jäi rikosten määrän kasvun takia tyydyttävälle tasolle.

Liikenneturvallisuusindeksin arvoa vuodelta 2008 ei ole ollut toimintakertomusta laadittaessa käytettävissä eikä tilinpäätöskommentteja laadittaessa. Liikenneturvasta ei

ole tullut vuoden 2008 osalta lopullista tietoa 4.5.2009 mennessä, joten sen osalta ei pysty sanomaan mitään varmuudella ja kaikki luvut ovat siis arvioon perustuvia ja voivat heittää lopullisesta tuloksesta.

Vaikka kaikkia tulossopimuksessa asetettuja määrällisiä poliisitoiminnallisia tavoitteita ei saavutettu niin positiivista kehitystä tapahtui esimerkiksi huumausainerikosten määrän laskiessa.

Poliisin toimintamenorahoituksen käyttöprosentti oli 98,5 ja vuodelle 2009 siirtyvän rahoituksen määrä oli 1 943 975 euroa. Poliisin toimintamäärärahan käytöstä suurin osa muodostuu henkilöstökustannuksista, joiden osuus oli 79,3 % . Henkilöstömenojen suhteellinen osuus on vähentynyt, koska poliisin momentille tuli vuodesta 2008 alkaen mm. toimitiloista aiheutuvat kulut sekä terveydenhoidon kulut sekä toimistotarvikkeet, eli aikaisemmin kihlakunnan yhteiseltä momentilta rahoitetut kulut.

Tuottotavoite oli lupapalveluille 11,6 milj. euroa ja kaikille tuotoille yhteensä 12 milj. euroa. Tuottojen määrä toteutui hyvin. Tuotot yhteensä olivat 13,8 miljoonaa, joista lupatuottojen osuus oli 13 milj. euroa. Lupatuottojen kustannusvastaavuus oli 130 % . Lupatuottojen määrä kasvoi vuonna 2008 noin 1,7 miljoonalla eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Tämä oli erittäin merkityksellinen asia toiminnan rahoituksen riittävyttä ajatellen. Tuottojen määrä on kasvanut kaikissa muissa lupalajeissa paitsi ampuma-aseluvissa. Poliisin lupamaksuista suurin osuus tulee passien myyntituotoista. Niiden osuus oli 46,1 % kaikista Etelä-Suomen läänin poliisin lupatuotoista.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Eri viranomaisten välisen turvallisuusyhteistyön myönteinen kehitys.

Huumausainerikosten sekä henkirikosten määrän lievä lasku.

Rikostorjunnan tuottavuusluku ylitti tavoitetason.

Tuottavuuden tunnuslukuja on esitetty kaikkien avainprosessien osalta.

Maksullinen toiminnan tuottotavoite saavutettiin. Tuotot nousivat 14,2 % vuodesta 2007.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Etelä-Suomen läänin poliisi on ottanut huomioon aiemmin saamansa palautteen ja esittää myös tuottavuuden tunnuslukuja. Työajankäytön kirjaamisen laadullista ja määrällistä oikeellisuutta ei kuitenkaan ole raportoitu systemaattisesti tarkastellen.

Työaikakirjausten osalta selvisi vuoden 2009 alussa, että siirto työaikajärjestelmästä poliisin tulostietojärjestelmään ei ole toiminut luotettavasti ja noin kahden vuoden ajan haitannut virhe on korjattu keväällä 2009. ESLH ei ole voinut tietää tätä toimintakertomusta tehdessään, eikä siten ole voinut vaikuttaa tilanteeseen.

Kehittämistarpeita

Toimintakertomuksen stilisoinnissa on pieniä puutteita, mm. sisällysluettelossa on luku Konsernipalvelut, mutta sellaista lukua ei toimintakertomuksessa ole.

Toimintaympäristön seurantaa ja muutoksiin reagointia tulee kehittää.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2008 tulossopimukseen oli poliisiosaston toimesta yhdenmukaistettu ja ohjeistettu avainprosessikohtaisesti tunnuslukujen laskentaperusteita.

Poliisin työaikajärjestelmän ja tulostietojärjestelmän tuntitietojen vastaavuuden ja samansisältöisyyden varmistamiseen tulisi lisätä kehitystoimenpiteitä. Kokonaistuloksellisuuden mittaamista tulisi kehittää tarkastelemalla uudelleen muun muassa painotettujen lukumäärien käyttöä tunnuslukujen rakentamisessa.

Tilinpäätöskannanotto

Etelä-Suomen läänin poliisitoiminta on vuonna 2008 ollut melko hyvällä tasolla ja tulossopimusten mukaista. Läänitasolle asetettuja palvelutavoitteita ei täysin saavutettu, mutta alueelliset erot huomioon ottaen toteumaluvut osoittivat kuitenkin myönteistä kehityssuuntaa. Merkillepantavaa on myös se, että maksullinen toiminta on vuonna 2008 ylittänyt tuottotavoitteet.

Poliisilaitosuudistus on toteutunut hyvin Etelä-Suomen läänissä ja myönteistä kehitystyötä voidaan jatkaa poliisin keskushallintouudistuksen toteutumisen myötä. Tulevissa poliisihallituksen ja poliisilaitosten välisissä tulossopimuksissa tulee kiinnittää erityistä huomiota Etelä-Suomen poliisin vahvuuksiin luotaessa toimivia alueellisia ja valtakunnallisia ennalta estävän toiminnan sovelluksia ja poliisitoiminnan hyviä käytäntöjä.

3.8 Länsi-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilin-päätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Länsi-Suomen läänin poliisin lääninjohdon laatimassa toimintakertomuksessa ja muussa aineistossa esitetyt toiminnallista tuloksellisuutta sekä tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavat tiedot ovat oikeita ja riittäviä.

Onko toimintakertomus selkeä

Poliisin lääninjohdon laatima toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Käytettävissä olevilla tunnusluvuilla arvioiden Länsi-Suomen poliisin tuloksellisuuskehitys on ollut positiivista. Kaikissa palvelutavoitteissa saavutettiin hyvä taso. Katuturvallisuusindeksi vuonna 2008 oli 91,65 ja arvioitu liikenneturvallisuusindeksi 140. Läänin sisällä on suuria kaupunkeja ja harvaan asuttua maaseutua, joten tapahtumatiheys ja liikennetiheys vaihtelevat merkittävästi.

Rikosten kokonaismäärä nousi edellisvuoteen verrattuna, mutta rikostorjunnan kokonaisuus on ollut hallinnassa ja vuoden 2008 tulosta voidaan pitää hyvänä.

Rikoslakirikosten selvitystaso on pysynyt hyvänä viimeisten vuosien aikana ja oli myös vuonna 2008 asetetun tavoitteen mukainen. Poliisiin tietoon tuli Länsi-Suomessa vuonna 2008 kaikkiaan 293 856 rikosta (nousua 9 % verrattuna vuoteen 2007), joista liikenneriikkomusten osuus oli 106 535 rikosta (36 %). Vuonna 2008 rikoslakirikoksia oli 178 909. Vuodesta 2007 ne vähentyivät 2 967 kappaleella. Omaisuusrikosten selvitystaso oli 38,7 % ja rikoslakirikoksista selvisi 68,8 % (vuonna 2007 vastaava luku oli 70,4 %). Perheväkivaltatehtävien ja kotihälytystehtävien määrä nousi hieman.

VM:n laatubarometrin mukaan kansalaiset pitivät poliisin onnistumista Länsi-Suomen läänissä hyvänä (toimintakertomuksessa ei laatubarometrin tuloksia analysoitu).

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Tulossopimuksessa asetettuja poliisin toiminnallisia tavoitteita ei kaikilta osin saavutettu. Rikosten määrä nousi verrattuna edellisvuoteen, mikä vaikutti tulostavoitteissa onnistumiseen. Katuturvallisuusindeksin osalta tavoitteeksi oli asetettu indeksiluku saavutettu asetettua tavoitelukua 100, mutta toteumaa 91,65 voidaan läänitasolla pitää hyvänä. Liikenneturvallisuusindeksille asetettu tavoiteluku 110 ylitettiin merkittävästi (toteuma-arvio 140). Omaisuusrikosten määrä 78 885 oli hieman ennakoitua suurempi (tavoitetaso 75 000) ja myös selvitystaso 38,7 % jäi asetetun tavoitetason (40 %) alapuolelle. Pahoinpitelyrikosten määrässä (11 303) jäätettiin heikolle tasolle, kun tavoite (10 800) oli asetettu hyvälle tasolle. Läänissä on suuria kaupunkeja ja harvaan asuttua maaseutua, joten alueelliset erot väestöpohjasta ja tapahtumatiheydestä johtuen suuria.

Tuottojen osalta kaikki tulotavoitteet saavutettiin vuonna 2008 ja lupatuotot lisääntyivät n. 1,5 milj. euroa edellisestä vuodesta. Tuotot kasvoivat vuodesta 2007 noin 1,6 milj. euroa ja kannattavuus parani edellisestä vuodesta. Lupatuottojen kustannusvastaavuus vuonna 2008 oli 117,7 %. Kustannusvastaavuuden paranemiseen vaikutti hyvä

lupamyynti sekä kustannusten maltillinen kehitys lupapalvelujen osalta. Lupapalvelujen myyntitavoite oli 12 milj. euroa, ja niiden toteutunut myynti oli 13,4 milj. euroa.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Palvelutavoitteissa saavutettiin hyvä taso.

Lupapalvelujen kustannusvastaavuus on noussut edellisvuodesta ja lupatuotot nousivat 12 % vuodesta 2007.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Länsi-Suomen läänin poliisi on jossain määrin ottanut huomioon aiemmin saamansa palautteen. Valvonnan avainprosessista on esitetty joitakin taloudellisuuslukuja. Tuottavuuden tunnuslukuja ei ole edelleenkään esitetty miltään avainprosessilta, eikä valvonnan avainprosessin osalta ole esitetty varsinaisia taloudellisuustunnuslukuja (kustannukset/yjt-tehtävät). Työajankäytön kirjaamisen laadullista ja määrällistä oikeellisuutta ei ole raportoitu systemaattisesti tarkastellen.

Aikaisemmissa palautteissa on kiinnitetty huomiota poliisin työaikajärjestelmän ja tulostietojärjestelmän tuntitietojen vastaavuuden ja samansisältöisyyden varmistamiseen. Länsi-Suomen poliisin lääninjohto on muun poliisihallinnon tavoin ryhtynyt kehittämistöimiin. Ongelmana koko poliisihallinnossa on tietojensiirroissa tapahtuneet virheet, joihin asianomaisissa yksiköissä ei ole voitu vaikuttaa.

Vuonna 2008 siirryttiin läänitason palvelutavoitteisiin ja tavoitetaso saavutettiin hyvin.

Kehittämistarpeita

Tuottavuuden tunnuslukujen raportointia on kehitettävä edelleen. Valvonnan avainprosessin osalta on esitettävä varsinaisia taloudellisuustunnuslukuja. Työajankäytön kirjaamisen laadullisen ja määrällisen oikeellisuuden tarkastelu tulisi raportoida, kuten vuoden 2007 tilinpäätöskannanotossa huomautetaan.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2008 tulossopimukseen oli poliisiosaston toimesta yhdenmukaistettu ja ohjeistettu avainprosessikohtaisesti tunnuslukujen laskentaperusteita.

Poliisin työaikajärjestelmän ja tulostietojärjestelmän tuntitietojen vastaavuuden ja samansisältöisyyden varmistamiseen tulisi lisätä kehitystoimenpiteitä. Kokonaistuloksellisuuden mittaamista tulisi kehittää tarkastelemalla uudelleen muun muassa painotettujen lukumäärien käyttöä tunnuslukujen rakentamisessa.

Muut mahdolliset huomiot ja niiden vaikutukset sekä seuranta

VM:n laatubarometrin kansalaisnäkökulma palvelukyvyyn ja laadun osalta tulee huomioida raportoinnissa, koska se on osa tulossopimuksen tavoitteita.

On huomioitava myös toimintaympäristön muutoksen ennakointi ja havainnointi sekä resurssien kohdistaminen paremmin, jotta varmistetaan tavoitteisiin pääseminen.

Tilinpäätöskannanotto

Länsi-Suomen läänin poliisi saavutti kokonaisuudessaan melko hyvin vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut tulostavoitteet. Läänitasolle asetetut palvelutavoitteet saavutettiin myös melko hyvin, vaikkakin omaisuusrikosten ja pahoinpitelyrikosten määrä oli jonkin verran ennakoitua suurempi. Merkillepantavaa on se, että maksullinen toiminta on vuonna 2008 ylittänyt tuottotavoitteet.

Poliisilaitosuudistus on toteutunut hyvin Länsi-Suomen läänissä ja myönteistä kehitystyötä voidaan jatkaa poliisin keskushallintouudistuksen toteutumisen myötä. Tulevissa poliisihallituksen ja poliisilaitosten välisissä tulossopimuksissa tulee kiinnittää erityistä huomiota Länsi-Suomen poliisin vahvuuksiin organisoitaessa poliisilaitoskohtaisia yhteistoimintajärjestelyitä ja muita toimenpiteitä ennalta estävän toiminnan tehostamiseksi.

3.9 Itä-Suomen lääninhallituksen poliisiosasto

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Itä-Suomen läänin poliisin lääninjohdon laatimassa toimintakertomuksessa ja muussa aineistossa esitetyt toiminnallista tuloksellisuutta sekä tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavat tiedot ovat oikeita ja riittäviä.

Onko tilinpäätös ja/tai toimintakertomus selkeä

Poliisin lääninjohdon laatima toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Kokonaisuudessaan Itä-Suomen läänin 14 poliisilaitoksessa jatkui myös vuonna 2008 hyvä toiminnallinen ja tuloksellinen kehitys.

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Toiminnallisten tavoitteiden asettaminen on ollut onnistunutta ja asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Myönteinen kehitys on jatkunut myös palvelutavoitteiden osalta, joissa toteuma oli hyvällä ja osin erinomaisella tasolla. Ainoastaan henkirikosten määrässä toteuma jäi tyydyttävälle tavoitetasolle.

Paikallispoliisin lupamyynnin suoritemäärä nousi 10,2 % edellisestä vuodesta. Henkilökorttimaksujen myynti nousi poliisin myöntämistä luvista eniten 43,1 %. Lupapalvelun tulostavoitteet on pääosin saavutettu. Sähköisen asioinnin kehittäminen ei ole toteutunut suunnitelmien mukaan sähköisen ajanvarauksen käyttöönottamista lukuun ottamatta. Sähköinen asiointi odottaa valtakunnallisia ratkaisuja ja sovelluksia. Lupa-palveluauton käytöstä vaihtoehtoisena palvelumuotona luovuttiin ja auto on palautettu takaisin poliisiylijohdon.

Poliisin maksullisen lupapalvelujen tuottoja kertyi 3,797 miljoonaa euroa vuoden 2008 loppuun mennessä. Edelliseen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna tuottojen nousu oli 403 000 euroa.

Lupapalvelujen kustannusvastaavuus oli 98 %.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Kansalaisnäkökulmasta poliisin tuloksellisuus on kehittynyt erittäin myönteisesti.

Kaikkien rikosten sekä erikseen rikoslakirikosten, henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten, omaisuusrikosten ja huumausainerikosten määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna.

Rikoslakirikosten (pl. liikennerikokset) selvitystaso on parantunut huomattavasti jo useana peräkkäisenä vuonna. Keskimääräinen selvitysprosentti oli 59,5, kun se vuonna 2007 oli 58,6. Keskimääräinen tutkinta-aika on niin ikään parantunut jo useana peräkkäisenä vuonna. Tutkinta-aika oli 64 päivää, kun se vuonna 2007 oli 66 päivää.

Lupapalvelujen kustannusvastaavuus on noussut edellisvuodesta. Lupatuotot nousivat 10 % vuodesta 2007.

Poliisilaitoskohtaisia toimintaprosesseja on kehitetty ja yhdenmukaistettu.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Itä-Suomen läänin poliisi on ottanut huomioon aiemmin saamansa palautteen. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus on parantunut. Työajankäytön kirjaamisen laadullista ja määrällistä oikeellisuutta ei kuitenkaan ole raportoitu systemaattisesti tarkastellen.

Palvelutavoitteiden asettamisen osalta lääni on parantanut toimintaansa ja läänitasolla asetetut tavoitteet saavutettiin lähes kaikissa mittareissa hyvin tai erinomaisesti.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2008 tulossopimukseen oli poliisiosaston toimesta yhdenmukaistettu ja ohjeistettu avainprosessikohtaisesti tunnuslukujen laskentaperusteita.

Poliisin työaikajärjestelmän ja tulostietojärjestelmän tuntitietojen vastaavuuden ja samansisältöisyyden varmistamiseen tulisi lisätä kehitystoimenpiteitä. Kokonaistuloksellisuuden mittaamista tulisi kehittää tarkastelemalla uudelleen muun muassa painotettujen lukumäärien käyttöä tunnuslukujen rakentamisessa.

Tilinpäätöskannanotto

Poliisi Itä-Suomen läänissä on saavuttanut hyvin vuoden 2008 tulossopimuksissa asetetut tavoitteet annetun toimintamenokehäksen puitteissa. Läänitasolle asetetut palvelutavoitteet saavutettiin myös melko hyvin. Poliisilaitoskohtaisten toimintaprosessien kehittäminen on ollut esimerkillistä. Merkillepantavaa on myös se, että maksullinen toiminta on ylittänyt tuottotavoitteet.

Poliisilaitosuudistus on toteutunut hyvin Itä-Suomen läänissä ja myönteistä kehitystyötä voidaan jatkaa poliisin keskushallintouudistuksen toteuduttua vuoden 2010 alusta. Ministeriö pitää tärkeänä, että tulevissa poliisihallituksen ja poliisilaitosten välisissä tulossopimuksissa kiinnitetään huomiota Itä-Suomen alueellisiin erityispiirteisiin ja hyviin toimintakäytäntöihin ennalta estävän toimintastrategian edelleen kehittämiseksi valtakunnallisesti.

3.10 Oulun lääninhallituksen poliisiosasto

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Oulun läänin poliisin lääninjohdon laatimassa toimintakertomuksessa ja muussa aineistossa esitetyt toiminnallista tuloksellisuutta sekä tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavat tiedot ovat oikeita ja riittäviä.

Onko toimintakertomus selkeä

Poliisin lääninjohdon laatima toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Käytettävissä olevilla taloudellisuuden ja tuottavuuden tunnusluvuilla arvioiden tuloksellisuuden kehitys on ollut myönteistä. Myös rikostorjunnan kannalta vuosi 2008 oli onnistunut. Rikosten selvitystaso parani ja rikosasioiden läpivirtaus nopeutui. Poliisin tutkinnan prosesseja kehitettiin niin, että rikoksia selvitettiin enemmän ja tutkinta-aikoja lyhennettiin. Poliisi pystyi paljastamaan merkittäviä huumausaineiden välittäjiä ja tällä tavalla puuttumaan tehokkaasti huumausaineiden tarjontaan Oulun läänin alueella. Huumausainerikollisuus on jatkuvasti esillä oleva ilmiö, aineiden kysyntä luo tarjontaa. Huumausainerikoksia paljastettiin 23 % enemmän ja törkeitä huumausainerikoksia oli kolminkertainen määrä edelliseen vuoteen verrattuna. Vuoden 2008 aikana kirjattiin 921 huumausainerikosta, joista törkeiden huumausainerikosten osuus oli 90 kpl.

Läänin turvallisuustilanne on säilynyt hyvänä ja rikosten selvitystaso on edelleen korkealla. Poliisitoimelle asetetut sisäisen turvallisuuden palvelutavoitteet saavutettiin pääosin, vastaavasti tulossopimuksessa määritellyt tulostavoitteet toteutuivat hyvin.

Kokonaisrikollisuuden määrän kasvun selittää pääosin automaattisen liikenteenvalvonnan lisääntyminen, sillä sen tuottamien seuraamusten määrä lähes kaksinkertaistui.

Katuturvallisuusindeksi on valtakunnallisesti tarkasteltuna korkealla tasolla ja on parantunut entisestään. Tähän on osaltaan vaikuttanut yleisten paikkojen järjestyshäiriöihin liittyvien toimenpiteiden analyttinen tarkastelu ja toiminnan tehostaminen, jolloin yleisillä paikoilla tapahtuneiden pahoinpitelyjen määrä väheni.

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Keskeiset poliisin toiminnalliset tulostavoitteet saavutettiin hyvin. Palvelutavoitteissa pahoinpitelyrikosten ja omaisuusrikosten määrä jäi tavoitteissa välttävälle tasolle, mutta muissa tavoitteissa päästiin hyvälle/erinomaiselle tasolle.

Tulostavoitteet vuodelle 2008 edellyttivät lupapalveluiden saatavuuden turvaamista ja niiden taloudellista tuottamista. Lupapalvelujen taloudellisuus parani edellisestä vuodesta. Myös lupapalvelujen tuottotavoite saavutettiin (lupatuotot ylittivät tavoitteen noin 264.000 €). Keskeisten lupien yksikköhinta laski edellisestä vuodesta. Tämä johtui lupamäärien kasvusta, kun samaan aikaan tuottavuusohjelma vähensi lupapalveluun käytettäviä henkilöresursseja. Poliisin lupapalveluverkko säilyi kattavana.

Vuodelta 2008 vuodelle 2009 siirtyvä määräraha on 1 281 086 euroa. Läänin käyttöön jäävä siirtyvä määräraha on 1 222 964 euroa. Siirtyvä määräraha on 3,0 % kokonaisrahoituksesta.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Katuturvallisuusindeksi parantui.

Rikosten selvitystaso parantui.

Huumausainerikoksia paljastettiin 23 % enemmän kuin vuonna 2007. Laaturyötä jatkettiin poliisilaitoksissa tehtyjen kehittämissuunnitelmien mukaisesti. Toiminnan kehittäminen suuntautui uusien poliisilaitosalueiden yhteistoiminnan kehittämiseen ja suunnitteluun.

Lupapalvelujen kustannusvastaavuus pysyi hyvällä tasolla. Lupatuotot nousivat 7 % vuodesta 2007.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Työajankäytön kirjaamisen laadullista ja määrällistä oikeellisuutta ei ole raportoitu systemaattisesti tarkastellen.

Palvelutavoitteet vuodelle 2008 asetettiin läänitasoisesti ja niissä päästiin osin hyvälle ja erinomaiselle tasolle, mutta osassa jäätettiin välttävälle tasolle.

Kehittämistarpeita

Palvelutavoitteiden asetantaan tulee edelleenkin kiinnittää huomiota, samoin toiminnan ennakointiin ja toimintaympäristön muutosten seurantaan.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Poliisin työaikajärjestelmän ja tulostietojärjestelmän tuntitietojen vastaavuuden ja samansisältöisyyden varmistamiseen tulisi lisätä kehitystoimenpiteitä. Kokonaistuloksellisuuden mittaamista tulisi kehittää tarkastelemalla uudelleen muun muassa painotettujen lukumäärien käyttöä tunnuslukujen rakentamisessa.

Vuoden 2008 tulossopimukseen oli poliisiosaston toimesta yhdenmukaistettu ja ohjeistettu avainprosessikohtaisesti tunnuslukujen laskentaperusteita.

Tilinpäätöskannanotto

Poliisi Oulun läänissä saavutti vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut tulostavoitteet kokonaisuudessaan hyvin. Läänitasolle asetetut palvelutavoitteet saavutettiin myös melko hyvin, mutta omaisuusrikosten ja pahoinpitelyrikosten määrä myös Oulun läänissä oli vuonna 2008 jonkin verran ennakoitua suurempi. Laatu- ja analyysitoiminnan kehittäminen Oulun läänissä on ollut esimerkillistä. Merkillepantavaa on myös se, että maksullinen toiminta on ylittänyt tuottotavoitteet.

Poliisilaitosuudistus on toteutunut hyvin Oulun läänissä ja myönteistä kehitystyötä voidaan jatkaa poliisin keskushallintouudistuksen toteutumisen myötä. Ministeriö pitää tärkeänä, että tulevissa poliisihallituksen ja poliisilaitosten välisissä tulossopimuksissa kiinnitetään huomiota Oulun läänin alueellisiin vahvuuksiin ennalta estävän toimintastrategian edelleen kehittämiseksi valtakunnallisena hyvänä käytäntönä.

3.11 Lapin lääninhallituksen poliisiosasto

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Ovatko tilinpäätöksen tiedot oikeita ja riittäviä

Lapin läänin poliisin lääninjohdon laatimassa toimintakertomuksessa ja muussa aineistossa esitetyt toiminnallista tuloksellisuutta sekä tuotoksia ja laadunhallintaa kuvaavat tiedot ovat oikeita ja riittäviä.

Onko toimintakertomus selkeä

Poliisin lääninjohdon laatima toimintakertomus on esitystavaltaan selkeä ja johdonmukainen.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Käytettävissä olevilla tunnusluvuilla arvioiden poliisin tuloksellisuus kokonaisuudessaan on Lapin läänissä kehittynyt myönteiseen suuntaan. Poliisin hallintorakenneuudistuksen ensimmäisen vaiheen läpivienti on ollut pääasiana vuonna 2008. Poliisin henkilöstö on osallistunut laajasti valmisteluprosessiin. Hajautettua toimintamallia on voitu suunnitella nykyisen palveluverkoston pohjalta ja luoda näin osaltaan edellytyksiä turvata poliisin peruspalvelut myös Lapille tärkeillä harvaan asutuilla alueilla.

Kokonaisrikollisuuden määrä laski hieman verrattuna vuoteen 2007 (-2 %). Vähentyminen johtui liikennerikosten määrän laskusta johtuen automaattisen ja muun liikennevalvonnan tehostumisesta. Talousrikosten ja rikoslakirikosten tutkinta-aika sekä henkirikosten määrä laski. Kaikkien henkeen ja terveyteen kohdistuneiden rikosten määrä laski selvästi verrattuna edellisiin vuosiin. Vähennys tapahtui ennen kaikkea pahoinpitelyrikoksissa, ja varsinkin yleisellä paikalla tapahtuneiden pahoinpitelyjen määrä laski huomattavasti (-20 %). Lisäksi on huomattava, että omaisuus- sekä rikoslakirikosten selvitysprosentti parani edelleen vuodesta 2007.

Saavutettiin tulossopimuksen mukaiset tavoitteet

Tulossopimuksen mukaiset tavoitteet saavutettiin kokonaisuudessaan hyvin. Palvelutavoitteiden osalta asetetuista tavoitteista jäätiin ainoastaan henkirikosten selvittämisessä, jossa toteutunut selvitysprosentti oli 72,7 (tavoite 90).

Lupapalveluiden kustannusvastaavuus parani vuodesta 2007. Se oli nyt 86 %. Poliisin myöntämien keskeisten lupien määrä kasvoi kaikissa luparyhmissä lukuun ottamatta ampuma-aselupia. Lupapalvelujen tuottamisessa alijäämää syntyi 202.000 euroa. Muiden julkisoikeudellisten suoritteiden ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kustannusvastaavuus oli heikompi. Koko maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 80,7 %. Lupapalveluiden tuottavuus parani, mikä selittyy sekä poliisin myöntämien lupien kysynnän kasvulla että lupapalveluiden tuottamiseen käytettyjen henkilötyövuosien vähenemisellä. Tulostavoitteena ollut lupapalveluiden tuottotavoite saavutettiin.

Mitkä tulokset ovat ministeriön näkökulmasta erityisen myönteisiä

Poliisin palvelutavoitteet Lapin läänissä olivat kokonaisuudessaan hyvällä tasolla. Myös kansalaisnäkökulmasta (VM laatubarometri 2008) tulokset olivat hyvällä tasolla ja parantuivat edellisvuosista.

Talousrikosten ja rikoslakirikosten tutkinta-aika (vrk) laski.

Henkirikosten määrä laski ja pahoinpitelyrikosten selvitystaso parantui.

Omaisuusrikosten ja rikoslakirikosten selvitystaso nousi.

Lupapalvelujen kustannusvastaavuus parani ja lupatuotot nousivat 8 % vuodesta 2007.

Onko ministeriön aikaisemmissa palautteissa esittämät puutteet korjattu

Lapin läänin poliisi on ottanut huomioon aiemmin saamansa palautteen. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja sisäisen turvallisuuden tasoa kuvaava katuturvallisuusindeksi parani huomattavasti vuoteen 2007 verrattuna ja myös katuturvallisuusindeksille asetettu tulostavoite ylitettiin ollen vuosien 2000 - 2006 keskiarvotasossa. Palvelutavoitteet asetettiin ensimmäistä kertaa läänitasolla ja Lapissa selviydyttiin hyvin tavoiteasetannassa.

Kustannuksia ja taloudellisuutta kuvaavat tunnusluvut on esitetty aikasarjoina. Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus ei ole parantunut. Tähän vaikuttaa Lapin läänin poliisilaitosten koko. Pienissä poliisilaitoksissa lupapalveluun kohdistuvat kustannukset, erityisesti henkilöstökustannukset ovat suhteellisen suuret.

Kehittämistarpeita

Työajankäytön kirjaamisen laadullisen ja määrällisen oikeellisuuden tarkastelu tulisi raportoida, kuten vuoden 2007 tilinpäätöskannanotossa huomautetaan.

Henkirikosten selvitystason parantamiseen tulisi lisätä panostusta.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2008 tulossopimukseen oli poliisiosaston toimesta yhdenmukaistettu ja ohjeistettu avainprosessikohtaisesti tunnuslukujen laskentaperusteita.

Poliisin työaikajärjestelmän ja tulostietojärjestelmän tuntitietojen vastaavuuden ja samansisältöisyyden varmistamiseen tulisi lisätä voimavaroja ja kehitystoimenpiteitä. Kokonaistuloksellisuuden mittaamista tulisi kehittää tarkastelemalla uudelleen muun muassa painotettujen lukumäärien käyttöä tunnuslukujen rakentamisessa.

Tilinpäätöskannanotto

Lapin läänin poliisi saavutti vuoden 2008 tulossopimuksessa asetetut tavoitteet melko hyvin ja on myös kansalaisten mielestä pystynyt takaamaan poliisipalveluiden hyvän tason. Läänitasolle asetetut palvelutavoitteet saavutettiin pääosin erittäin hyvin, mutta henkirikosten selvitystaso jäi huonoksi. Merkillepantavaa on se, että maksullinen toiminta on ylittänyt tuottotavoitteet.

Poliisilaitosuudistus on toteutunut hyvin Lapin läänissä ja myönteistä kehitystyötä voidaan jatkaa poliisin keskushallintouudistuksen toteuduttua vuoden 2010 alusta. Ministeriö pitää tärkeänä, että tulevissa poliisihallituksen ja poliisilaitosten välisissä tulossopimuksissa kiinnitetään huomiota Lapin alueellisiin erityispiirteisiin ja poliisin toimintaedellytysten turvaamiseen ennalta estävän turvallisuusajattelun toteuttamiseksi.

4 Pelastustoimi

Tilinpäätöskannanottonaan sisäasiainministeriö toteaa, että pelastustoimen toiminta on ollut tyydyttävää ja toimijat ovat osin saavuttaneet asetut tulostavoitteet annettujen menokehysten puitteissa. Alueellisten pelastuslaitosten rahoitusvastuu on kunnilla.

Palvelutasotavoitteiden saavuttaminen

Pelastustoimelle ja hätäkeskustoiminnalle asetettiin talousarvioesityksen laadinnan yhteydessä kolme palvelutavoitetta vuodelle 2008.

Pelastustoiminnan palvelujen saatavuutta mitataan seuraamalla toimintavalmiusaikaa. Asetetun tavoitteen mukaisesti pelastuslaitoksen ensimmäisen yksikön tulisi saapua onnettomuuspaikalle 90 % tapauksista riskialueen edellyttämässä toimintavalmiusajassa, joka on I riskialueella 6 minuuttia ja II riskialueella 10 minuuttia. Tavoite saavutettiin I riskialueilla heikosti toteuman ollessa 62 % (v. 2007: 54 %, v. 2006: 57 %) ja II riskialueella tyydyttävästi toteuman ollessa 85 % (v. 2007: 82 %, v. 2006: 84 %). Toimintavalmiusajat ovat kuitenkin parantuneet edellisiin vuosiin verrattuna.

Ongelmat saavutettavuudessa kohdistuvat pääasiassa Etelä-Suomessa sijaitsevien kaupunkien alueille. Pääasiallisina syinä tavoiteajan ylittymisiin voidaan mainita esimerkiksi päällekkäiset tehtävät. Myös esimerkiksi Kaakkois-Suomen rekkaruuhkat ovat aiheuttaneet huomattavia paikallisia ongelmia. Pelastustoimen alueiden yksiköiden lukumäärä, sijoittelu ja käyttöperiaatteet eivät suurimassa osassa pelastustoimen alueita nykyisellään mahdollista tavoitteen täysimääräistä toteutumista. Vuonna 2008 pelastustoimen alueista vain 3 pääsi I riskialueella em. tavoitteeseen.

Toimintavalmiusaikojen kehittäminen edellyttää pelastustoimen alueilta yksiköiden käyttöperiaatteiden ja sijoittelun muuttamista (paloasemien rakentaminen, yksiköiden hajauttaminen) paremmin tehtävien esiintymisen aikaa ja paikkaa vastaavaksi sekä yksiköiden lähtöaika-viiveen lyhentämistä. Toinen vaihtoehto on lähettää paikalle nopeampia ja vahvuudeltaan pienempiä yksiköitä, jolloin ne kykenevät liikkumaan ketterämmin ja niitä voidaan sijoitella tarkoituksenmukaisemmin. Nykyisen 90 % tavoitteen täysi saavuttaminen edellyttäisi todennäköisesti silti lisäyksiköitä ja siten kustannusten nostamista.

Tuloksen parantamiseksi kiinnitetään pelastuslaitosten huomiota pelastusyksiköiden käyttöperiaatteisiin, tarkistetaan toimintavalmiusohjeen riskialuemäärittelyn perusteita, toteutetaan pelastusyksiköiden mitoituksen perusteisiin ja suorituskykyvaatimukseen perustuen tarkoituksenmukaiset toimintamenetelmät ja hyödynnetään PRONTO:n tilastoaineistoa ja riskiruutuaineistoa parannettujen riskinarviointimenetelmien kehittämiseen.

Hätäkeskuspalvelujen saatavuutta ja nopeutta mitataan hätäpuheluun vastaamisajalla (tavoite 2008: 10 sekuntia 86 %:ssa puhelusta). Hätäkeskuslaitoksen mukaan tavoite saavutettiin valtakunnan tasolla 87 % hätäpuheluista. Tulosta voidaan koko valtakunnan tasolla pitää hyvänä. Asetettu 86 %:n tavoite saavutettiin yhdeksässä keskuksessa. Hätäpuheluun vastausaikaa on selkeästi pystytty lyhentämään, sillä vuonna 2007 hätäpuheluun vastattiin 10 sekunnissa vain 77 %:ssa puhelusta. Hätäkeskuksissa on puututtu hätäpuhelujen vastausaikoihin muun muassa työvuorosuunnittelua kehittämällä ja vuoromestareille ja hätäkeskuspäivystäjille annettulla henkilökohtaisella palautteella. Tulostavoitteen toteutumisessa huomionarvoista on, että tulostavoite jopa ylitettiin erittäin vähäisellä henkilöstöllä. Hätäkeskuslaitokselle budjetoitu henkilötyövuosimäärä vuodelle 2008 oli 806, josta toteutui 733.

Onnettomuuksien ehkäisyä koskevien palvelujen saatavuutta mitataan seuraamalla palotarkastuksia, pelastustoimen valistus- ja neuvontatyötä sekä väestön luottamusta pelastustoimeen.

Palotarkastusten osalta seurataan erityiskohteiden eli kerran vuodessa tarkastettavia kohteita, jotka tulisi kaikki (100 %) tarkastaa. Erityiskohteiden palotarkastukset suoritettiin tyydyttävästi, tuloksen ollessa 92 %. Asetettua tavoitetta ei saavutettu, koska palotarkastustoimintaan ei ole osoitettu riittävästi voimavaroja. Useilla pelastustoimen alueilla on myös ollut vaikeuksia saada täytettyä avoinna olevia virkoja pätevilla henkilöillä. Seitsemällä alueella tavoite saavutettiin ja kahdeksan aluetta ylitti keskiarvon. Vain yhdellä alueella, Helsingissä, erityiskohteista tarkastettiin vain alle puolet, 46 %. Helsingissä ryhdyttiin vuonna 2008 tekemään auditoivia palotarkastuksia, jolloin yhteen kohteeseen käytetty työpanos kasvoi, mutta toisaalta tarkastustapahtuman vaikuttavuus on kasvanut merkittävästi. Palotarkastusten sisältö ja määrävälit arvioidaan uudelleen ja palotarkastustoimintaa koskeva lainsäädäntö uusitaan lähtökohtana riskiperusteinen valvonta.

Valistusta ja neuvontaa annettiin vuonna 2008 19,8 %:lle väestöstä, mikä on erinomainen tulos (tavoite 15 %). Pelastuslaitosten valistusprosentit ovat nousseet joka vuosi. Positiivisen kehityksen taustalla näkyy pelastustoimen valistustyön strategian vaikutus. Strategian mukaisesti pelastuslaitokset ovat aktiivisesti kehittäneet suunnittelukäytäntöjään, monipuolistaneet valistuspalvelujaan, määritelleet keskeiset kohderyhmät sekä kehittäneet henkilöstön valistusosaamista.

Luottamusta pelastustoimeen mitataan joka kolmas vuosi tehtävällä gallup - tutkimuksella. Vuonna 2008 tavoitteeksi asetettiin 97,0 % ja toteuma oli 94 % eli miltei kaikki kyselyyn vastanneet arvioivat pelastusjärjestelmän toiminnan tehokkaaksi ja nopeaksi sekä ammattitaitoiseksi ja luotettavaksi. Tutkimuksen tilastollinen virhemarginaali on keskimäärin noin +/- 3,5 prosenttiyksikköä.

Muut huomiot

Pelastusopisto on saavuttanut sille asetetut toiminnalliset tulostavoitteet varsin hyvin. Suunnittelukaudella opisto on kyennyt vastaamaan haasteisiin, kehittänyt toimintaansa ja suunnannut kohti tulevaa. Jatkovana haasteena on kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen sekä vaatimuksena herkkyyys tarpeiden havaitsemiseen riittävän ajoissa, jotta asiakkaille voidaan tarjota tarpeita vastaavaa koulutusta.

Kehittämiskohteena on tällä hetkellä erityisesti kaksikielisen pelastajakoulutuksen sekä alipäälystökoulutuksen ja verkko-opetustarjonnan kehittäminen. Lisäksi on seurattava erityisesti hätäkeskuspäivystäjäkoulutuksen kehittämistarpeita. Parhailaan meneillään oleva ensihoito- ja sairaankuljetuspalveluiden kehittäminen saattaa myös tuoda uusia, Pelastusopiston toiminnassa huomioon otettavia tarpeita. Haasteita ovat myös tuottavuusohjelman vaatimuksiin vastaaminen sekä Kriisinhallintakeskuksen ja Pelastusopiston välisten resurssien jakautuminen.

Hätäkeskuslaitoksen tuloksellisuuden suunta on kehittynyt myönteisesti. Keskeinen toiminnallinen tavoite, hätäpuheluun vastaamisaika, saavutettiin laitostasolla. Myönteistä on, että hätäkeskukset ovat toimineet luotettavasti ilman merkittäviä käyttökatkoksia. Koko maan kattavan yhtenäisen Hätäkeskus-tietojärjestelmän käyttöönotto toteutettiin vuoden 2008 aikana. Hätäkeskuslaitos on aloittanut sisäisen valvonnan kehittämistyön strategisten riskien tunnistamiseksi ja myös maksullisen toiminnan kustannuslaskenta on saatettu Valtiokonttorin määräyksen mukaiseksi.

Toiminnan systemaattinen ja tarkempi analysointi vaatii edelleen tulosmittareiden ja mittaustapojen kehittämistä laitostasolla. Jatkossa taloudellisuuden kehitystä tulee kuvata myös aidosti kustannusperusteisilla tunnusluvuilla. Keskeisten kehittämishankkeiden läpivientiin on panostettava ja hankeraportointi pidettävä täsmällisenä taloudellisten voimavarojen käytön tehostamiseksi. Toiminnan riskienhallinta on ulotettava koko organisaatioon. Viestinnän keinoin on vielä vaikutettava hätänumeron oikeaan käyttöön.

Työhyvinvoinnin parantaminen on keskeisellä sijalla myös vuoden 2009 toiminnassa. Henkilöstön rekrytointiin ja koulutuksen järjestämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Henkilöstöä tulee olla riittävästi ja tarvittavaa koulutusta olla tarjolla siten, että sitä pystytään hyödyntämään. Näillä toimilla taataan se, että hätäkeskukset suoriutuvat tärkeästä tehtävästään.

Ministeriön tulosohjaukseen, Hätäkeskuslaitoksen johtamiseen, toimeenpanokyvyn kehittämiseen sekä tiedonkulun parantamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Palosuojelurahasto on onnistunut toiminnassaan hyvin.

Sisäasiainministeriö tukee erityisesti rahaston suunnitelmia edistää pelastustoimen palvelujen saatavuuden kehittämistä, hyvän turvallisuuskulttuurin ja turvallisuuden

edistämiseen tähtäävien tietojen ja taitojen parantumista, valistuksen ja neuvonnan tehostumista ja alaa hyödyttävän tutkimus- ja kehittämistoiminnan edistämistä. Rahaston toimintasuunnitelma on linjassa pelastustoimen tulossuunnitelman 2009 ja toiminta- ja taloussuunnitelman 2010–2013 kanssa.

Palosuojelumaksukertymä on edelleen jatkanut kasvuaan johtuen lähinnä yleisestä talouden kasvusta ja vakuutusmaksujen kehityksestä. Palosuojelurahaston vakavaraisuus ja maksuvalmius on säilynyt erittäin hyvänä.

4.1 Häätäkeskuslaitos

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanotonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanottoa laadittaessa on hyödynnetty Häätäkeskuslaitoksen toimintakertomusta vuodelta 2008, Valtionalouden tarkastusviraston väliraporttia Häätäkeskuslaitoksen vuoden 2008 kirjanpidon ja toimintakertomuksen tarkastuksesta sekä tilintarkastajan vuosiyhteenvetoa Häätäkeskuslaitoksen tarkastuksesta vuodelta 2008. Lisäksi kannanoton laadinnan tukena on käytetty yhteistyökokouksia sisäasiainministeriön poliisiosaston ja sosiaali- ja terveysministeriön edustajien kanssa.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Hätäkeskuslaitos on laatinut valtion talousarvioasetuksesta annetun asetuksen 65 a §:n tarkoittaman viraston toimintakertomuksen. Tilinpäätöslaskelmat esitetään tilivirastona toimivan sisäasiainministeriön tilinpäätöksessä.

Tiliviraston tilinpäätöslaskelmien ja tilinpäätöksen liitteenä esitettävien tietojen osalta ei Hätäkeskuslaitoksen kirjanpidon tarkastuksessa havaittu olennaista huomautettavaa. Kustannuslaskentaa on kehitetty vuoden 2008 aikana ja siten tietojen luotettavuutta on pystytty parantamaan. Jatkossa taloudellisuuden kehitystä tulee kuvata myös aidosti kustannusperusteisilla tunnusluvuilla.

Hätäkeskuslaitoksen toiminnallisesta tehokkuudesta, suoritteiden määrästä ja palvelukyvyistä esitettyjä tietoja voidaan pitää kokonaisuutena oikeina ja riittävinä. Talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu.

Toimintakertomuksen tekninen taso on parantunut edellisestä vuodesta. Erityisesti laitos on edelleen parantanut tulostavoitteiden toteutumista koskevia analyysejä. Tunnuslukujen laskennan luotettavuutta on vuosien ajan kehitetty ja niiden käytettävyys tulosohjauksessa ja -johtamisessa on parantunut.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Hätäkeskuslaitoksen käsittelemien hätäilmoitusten määrä kasvoi edelleen edelliseen vuoteen verrattuna. Hätäkeskuslaitos on pääosin saavuttanut sille asetetut keskeiset tavoitteet, esimerkiksi hätäpuheluun vastaamisajassa on tavoitetaso saavutettu. Hätäkeskusten välillä oli suuriakin eroja tavoitteiden saavuttamisessa. Hätäkeskuslaitoksen tuloksellisuus on kehittynyt myönteisesti. Väestön asiakastyytyvyisyys palveluihin oli hyvällä tasolla. Työhyvinvoinnin parantamisessa on onnistuttu vuoden 2008 aikana ja henkilöstön sairauspoissaolojen määrän kasvu saatiin pysähtymään. Luku on kuitenkin edelleen korkea verrattuna valtion yleiseen sairauspoissaolojen määrään.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Hätäkeskuslaitos on saavuttanut tulossopimuksen mukaiset tavoitteet pääosin. Yhteiskunnallisista vaikuttavuustavoitteista avunpyyntöön vastaamisajassa tavoite saavutettiin. Myös 112 -numeron tunnettavuus ja keskusten käyttöaste olivat hyvällä tasolla. Hätänumeron hyvä tunnettavuus on toisaalta merkinnyt sitä, että hätäkeskuksiin tuli viime vuonna noin 650 000 hätäkeskuksiin kuulumatonta puhelua. Määrää on kuitenkin saatu merkittävästi vähenemään edellisestä vuodesta oikeanlaisen tiedottamisen avulla. Tiedotusta numeron oikeasta käytöstä on tärkeitä tehostaa edelleen.

Järjestelmän käyttöaste on 100 % ja se osoittaa, että hätäkeskuksen toiminta on varmaa ja luotettavaa normaalioloissa. Tietojärjestelmän toiminnan käyttöasteessa on tapahtunut joitakin katkoja, jotka on hyvin pystytty paikkaamaan varajärjestelyin. Varajärjestelyiden toimivuuteen häiriötilanteissa on edelleen syytä kiinnittää huomiota.

Keskeisistä toiminnallisista tulostavoitteista tehtävän käsittelyaikaa ei laitostasolla saavutettu. Tulostavoitteen mittaamisessa on edelleen ollut ongelmia. Lisäksi esille on tullut poliisin tehtävien erilainen mittaamistapa. Yhtenäisen ELS -tietojärjestelmän käyttöönotto eteni ja järjestelmä saatiin kaikkien hätäkeskusten käyttöön vuoden 2008 aikana lukuun ottamatta Helsingin poliisia, joka toimi vanhalla järjestelmällään vuoden 2009 alkupuolelle.

Yhteistyöviranomaisten asiakastyytyväisyys yhteistoimintaan Hätäkeskuslaitoksen kanssa ei yltänyt tavoitellulle tasolle.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Hätäkeskuslaitos on huomionnut ministeriön aikaisempina vuosina antamat palautteet ja on ryhtynyt korjaaviin toimenpiteisiin. Hätäkeskuslaitoksessa on tehostettu toiminnan ja talouden suunnittelua, seurantaa sekä raportointia. Taloudellista osaamista on vahvistettu ja sisäisen valvonnan kehitystyötä on aloitettu. Kehittämishankkeiden hankeraportointia on kehitetty tuotosten esittämisen suhteen.

Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot

Hätäkeskuslaitoksen toimintakertomuksen rakenne poikkeaa ohjeistuksesta. Liitteinä on esitetty tietoja, jotka tulee esittää ennen hyväksymis- ja allekirjoitusmerkintöjä. Varsin laaja toimintakertomus voisi sisältää sisällysluettelon.

Kustannusvastaavuuslaskelmat on syytä esittää toiminnallisen tehokkuuden tarkastelun yhteydessä. Laskelmien luotettavuus edellyttää toimivaa työajanseurantaa, jonka perusteella henkilöstömenot saadaan kohdennettua aiheuttamisperiaatteen mukaisesti oikeille kustannustekijöille. Maksullisen toiminnan kannattavuudesta esitetyt tiedot eivät ole edelleenkään täysin luotettavia. Tunnuslukujen laskennan luotettavuutta on vuosien ajan kehitetty ja niiden käytettävyys tulohajauksessa ja -johtamisessa on parantunut.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumasta puuttuu kokoava yhteenveto, jossa johto ottaisi kantaa siihen, täyttääkö sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta säädetyt tavoitteet.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämissyö

Hätäkeskuslaitoksen hätäkeskukset ovat toimineet luotettavasti. Hätäpuheluiden vastausaikaa koskeva tulostavoite on ylitetty eli 10 sekunnin vastausaikatavoite saavutettiin valtakunnan tasolla 87 % hätäpuheluista.

TOTI-hanke on lähtenyt hyvin liikkeelle.

Hätäkeskuslaitoksen ELS -tietojärjestelmäprojekti edistyi. Järjestelmä kattaa nyt koko maan kaikki hätäkeskukset.

Hätäkeskuslaitoksen ulospäin suuntautuvaa läpinäkyvyyttä ja tiedottamista on kehitetty ja turhien puheluiden määrää saatu laskemaan.

Kehittämistarpeita

Hätäkeskuslaitoksen on jatkossa edelleen parannettava toimeenpanokykyään, jotta strategisten linjausten toteuttamisessa onnistutaan tulevina vuosina. Yhteistyötä HALTIKIn kanssa on kehitettävä edelleen jotta tarvittavat tietohallintopalvelut voidaan turvata.

Laitoksen tulee panostaa erityisesti johtamiseen ja tiedonkulun parantamiseen. Kehittämishankkeiden toteuttamista on terävöitettävä osana toiminnan suunnittelua. Lisäksi laitoksen sairauspoissaolojen korkeaan määrään tulee edelleen kiinnittää huomiota. Lisäksi poissaolojen tarkastelussa tulisi erotella periodityötä ja normaalia virastotyötä tekevien sairauspoissaolojen määrät toisistaan ja vertailla lukuja muiden vastaavien periodityötä tekevien viranomaisten sairauspoissaolojen määrään.

Yhteistyöviranomaisten asiakastytyväisyydessä on edelleen parannettavaa. Hätäkeskuslaitoksen tulisi tätä varten kehittää viranomaisille osoitettuja mittareita, jotta asiakastytyväisyyttä voitaisiin mitata eri näkökulmista ja entistä informatiivisemmin.

Henkilöstön rekrytointiin ja koulutuksen (ml. täydennyskoulutus) järjestämiseen yhteistyössä koulutusta järjestävän tahon kanssa on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta riittävä ja tarkoituksenmukainen henkilöstö pystyy suoriutumaan vaativasta tehtävästään.

Kehittämistoimenpiteistä raportoidaan neljännesvuosittain ja koko vuodesta 2009 laadittavan toimintakertomuksen yhteydessä. Kehittämistoimenpiteiden toteutumista seurataan myös kaksi kertaa vuodessa käytävien tulosneuvottelujen yhteydessä. Tarpeen mukaan toteutumista seurataan myös muissa yhteyksissä perustuen muun muassa neljännesvuosiraporteissa ilmeneviin tilannetietoihin.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Sisäasiainministeriö seuraa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa muun muassa saatujen neljännesvuosiraporttien perusteella Hätäkeskuslaitoksen toimintaa ja taloutta. Ministeriöiden edustajat osallistuvat Hätäkeskuslaitoksen valtakunnallisen yhteistyöryhmän työhön aktiivisesti ja lisäksi laitoksen toimintaa tuetaan tulohajauksen keinoin.

Valtioneuvosto antoi Eduskunnalle hätäkeskusuudistusta koskevan selonteon syksyllä 2007 (VNS 3/2007 vp). Selonteossa on linjattu hätäkeskustoiminnan kehittämistavoitteet, jotka on otettu huomioon hätäkeskustoiminnan kehittämistä koskevassa strategiatyössä, johon tulohajauksen ministeriöiden edustajat ovat osallistuneet. Strategiaryhmän loppuraportti valmistui vuoden 2009 alussa.

Sisäasiainministeriö on käynnistänyt hätäkeskusuudistuksen toteuttamiseksi tarvittavan hätäkeskuslain uudistamista koskevan hankkeen. Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2010 alusta.

Hätäkeskustoiminnan kehittämisen yhtenä kohtana on hätäkeskusaluejaon uudelleen tarkastelu. Ministeriö valmistelee tätä varten aluejakopäätösesityksen valtioneuvostolle vuoden 2009 aikana.

Hätäkeskuslaitoksen toiminnan valtakunnallinen yhdenmukaistaminen ja uuden tietojärjestelmän kehittäminen on käynnistetty TOTI-hankkeessa. Yhteistyöviranomaiset sitoutuvat tukemaan käynnissä olevaa hanketta.

Muut huomiot

Sisäasiainministeriö tukee ja seuraa Helsingin hätäkeskuksen siirtymistä Itä- ja Keski-Uudenmaan hätäkeskuksen tiloihin Keravalle.

Sisäasiainministeriö seuraa jatkossakin Hätäkeskuslaitoksen uuden toimintatapamalli- ja tietojärjestelmähankkeen etenemistä. Samoin laitoksen sairauspoissaolutilanteen parantumista seurataan tarkasti mm. tulohajausprosessin yhteydessä.

Tilinpäätöskannanotto

Hätäkeskuslaitoksen tuloksellisuus on kehittynyt myönteisesti. Keskeinen toiminnallinen tavoite, hätäpuheluun vastaamisaika, saavutettiin laitostasolla. Myönteistä on, että hätäkeskukset ovat toimineet luotettavasti ilman merkittäviä käyttökatkoksia. Koko maan kattavan yhtenäisen Hätäkeskus-tietojärjestelmän käyttöönotto toteutettiin vuoden 2008 aikana.

Hätäkeskuslaitoksen tulee edistää uuden toimintatapamalli- ja tietojärjestelmähankkeen toteuttamista sekä huolehtia hankesuunnitelman toteutumisesta aikataulun, kustannusten ja muiden sille asetettujen tavoitteiden osalta.

Toiminnan systemaattinen ja tarkempi analysointi vaatii edelleen tulosmittareiden ja mittaustapojen kehittämistä laitostasolla. Jatkossa taloudellisuuden kehitystä tulee kuvata myös aidosti kustannusperusteisilla tunnusluvuilla. Hätäkeskuslaitoksen tulee panostaa keskeisten kehittämishankkeiden läpivientiin ja pitää hankeraportointi täsmällisenä taloudellisten voimavarojen käytön tehostamiseksi. Toiminnan riskienhallinta on ulotettava koko organisaatioon.

Viestinnän keinoin on vielä vaikutettava hätänumeron oikeaan käyttöön.

Työhyvinvoinnin parantaminen on keskeisellä sijalla myös vuoden 2009 toiminnassa. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrä on vielä suhteellisen korkealla tasolla. Henkilöstön rekrytointiin ja koulutuksen järjestämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Hätäkeskuslaitoksen johtamiseen, toimeenpanokyvyn kehittämiseen sekä tiedonkulun parantamiseen on edelleen panostettava.

4.2 Pelastusopisto / Kriisinhallintakeskus - CMC Finland

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanottonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen.

Kannanottoa laadittaessa on lisäksi hyödynnetty Pelastusopiston toimintakertomusta vuodelta 2008, Pelastusopiston henkilöstötilinpäätöstä 2008, Valtionalouden tarkastusviraston väliraporttia Pelastusopiston kirjanpidon ja toimintakertomuksen tarkastuksesta, tilintarkastajan vuosiyhteenvetoa Pelastusopiston vuoden 2008 tarkastuksesta sekä Kriisinhallintakeskuksen vuosikertomusta 2008.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Pelastusopisto

Pelastusopiston toimintakertomus vastaa pääosin rakenteeltaan ja sisällöltään annettua ohjeistusta. Tilinpäätöslaskelmat esitetään tilivirastona toimivan sisäasiainministeriön tilinpäätöksessä.

Pelastusopisto on sisällyttänyt vuoden 2008 toimintakertomukseensa Kriisinhallintakeskuksen toiminnallista tehokkuutta koskevat asiat. Rakenteeseen liittyen tulee Kriisinhallintakeskuksen osuus jatkossa esittää ennen sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumaa.

Pelastusopiston tilinpäätöstietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

Kriisinhallintakeskus

Vuosi 2008 oli Kriisinhallintakeskuksen toinen toimintavuosi. Keskuksen vuosikertomus antaa hyvän kuvan toiminnan sisällöstä ja laajuudesta. Kriisinhallintakeskuksen henkilötyövuosilaskelmiin on sisältynyt puutteita, jotka on jouduttu korjaamaan. Tähän tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota. Muuten tilinpäätöstiedot pohjautuvat Pelastusopiston tilinpäätöslaskelmiin ja ovat riittävät.

Arvio viraston tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä

Pelastusopisto

Pelastusopisto on saavuttanut varsin hyvin kaikki keskeiset tulostavoitteensa.

Pelastusopisto on toimintakertomuksessaan esittänyt toiminnan taloudellisuutta ja tuottavuutta koskevat tiedot tiivistetysti taulukkomuodossa. Vuoden 2008 tulossopimuksessa tutkimustoiminnalle on esitetty mitattavia tavoitteita, joita vuoden 2009 sopimuksessa on saatu osittain konkretisoitua taloudellisuus- ja tuottavuustavoitteiksi.

Kriisinhallintakeskus

Kriisinhallintakeskus on vastannut siviilikriisinhallinnan kotimaan operatiivisiin valmiuksiin liittyvästä koulutuksesta sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta vuoden 2007 alusta lähtien.

Kriisinhallintakeskus on kehittämällä ja mitoittamalla toimintaansa pystynyt vastaamaan lainmuutosten ja kansallisen strategian asettamiin vaateisiin.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Pelastusopisto

Tulosopimuksen mukaiset tavoitteet saavutettiin varsin hyvin. Pelastusopistosta riippumattomat tekijät ovat saattaneet heijastua tulosten saavuttamiseen (mm. uusi palkkausjärjestelmä, ylimääräinen hätäkeskuspäivystäjäkoulutus, laskentatapojen kehittäminen jne.) Hätäkeskuspäivystäjäkoulutusta toteutettiin poikkeuksellisin, nopeasti toteutetuin järjestelyin.

Kriisinhallintakeskus

Kriisinhallintakeskus on toteuttanut ja jopa ylittänyt sille asetetut tulostavoitteet. Keskus on vakiinnuttanut toimintansa ja operatiivisten tehtävien siirto sisäasiainministeriöstä on samalla täsmentänyt ja selkeyttänyt keskuksen tehtäviä.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Pelastusopisto

Pelastusopisto on ottanut toiminnassaan huomioon aiemmin saamansa palautteen. Liiketaloudellisesti hinnoiteltujen suoritteiden osalta kustannusvastaavuus nousi hieman vuodesta 2007 ja Pelastusopisto jatkaa edelleen toimenpiteitä hinnoittelun saattamiseksi kustannuksia vastaavalle tasolle.

Kriisinhallintakeskus

Kriisinhallintakeskus on ottanut toiminnassaan huomioon tuloskeskusteluissa esille tulleet asiat ja mukauttanut toimintansa sen mukaisesti, mm. vuoden 2008 tulostavoitteiden osalta SWIFT-palvelun koekäyttö muutettiin ehdolliseksi niin, että asiaa tutkitaan.

Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot

Pelastusopiston viranomaistoimintaa ja maksullista toimintaa sekä yhteisrahoitteista toimintaa palveleva kustannuslaskentajärjestelmä on opiston tarpeisiin nähden tällä hetkellä riittävä ja sen perusteella esitetyt kustannustiedot vuodelta 2008 ovat olennaisilta osin oikeita ja riittäviä. Pelastusopiston tulisi kuitenkin täsmentää kustannuslaskentaansa niin, ettei kustannusten kohdentaminen suoritteille olisi miltään osin arvionvaraista.

Kirjanpidon tarkastuksessa keskityttiin erityisesti matkakorvausten maksamiseen. Tässä yhteydessä tuli esiin tapauksia, joissa on maksettu korvauksia oman auton käytöstä virkamatkalla. Matkakustannusten korvaamisessa on syytä käyttää tarkkuutta ja harkintaa. Muilta osin kirjanpidon tarkastuksessa ei ole havaittu olennaisia huomautettavaa.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämistyö

Pelastusopisto

Myönteistä sisäasiainministeriön kannalta on ollut Pelastusopiston valmius vastata yllättäviinkin haasteisiin. Lisäksi sisäisen intranetin käyttöönotto ja ennaltaehkäisevään työterveyshuoltoon panostaminen ovat olleet myönteisiä, sisäisiä kehityskohteita Pelastusopiston toiminnassa. Tapaturmista johtuvia sairauspoissaoloja ei ollut vuoden 2008 aikana ainuttakaan

Kriisinhallintakeskus

Operatiivisten tehtävien siirto Kriisinhallintakeskukselle onnistui ja keskus pystyi välittömästi aloittamaan rekrytointitoiminnan ja kehittämään rekrytointimenetelmiä. Kriisinhallintakeskuksen ja Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen (FINCENT) perustama kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan osaamiskeskus aloitti koulutuksen marraskuussa 2008. Koulutettavapäivätavoitteet saavutettiin ja jopa ylitettiin. Kansainvälisesti keskus on saanut erityistä huomiota inhimillisen turvallisuuden koulutuksen alalla. Kriisinhallintakeskus vakiinnutti osaamisensa ja asiantuntemuksensa olemalla mukana valtakunnallisessa siviilikriisinhallinnan kehittämistyössä, mukaan lukien erityisesti Suomen 1325 kansallinen toimintaohjelma ja hallituksen tasa-arvo-ohjelma.

Kehittämistarpeita

Pelastusopisto

Pelastusopiston toiminnan jatkuvana kehittämistarpeena on koulutuksen kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen, tällä hetkellä erityisesti kaksikielisen pelastajakoulutuksen sekä alipäälystökoulutuksen ja verkko-opetustarjonnan kehittäminen. Lisäksi Pelastusopiston on seurattava erityisesti hätäkeskuspäivystäjäkoulutuksen kehittämistarpeita. Parhaillaan meneillään oleva ensihoito- ja sairaankuljetuspalveluiden kehittäminen saattaa myös tuoda uusia Pelastusopiston toiminnassa huomioon otettavia tarpeita.

Kustannuslaskentaa on edelleen tarvetta kehittää siten, että kustannusten kohdentamisessa yksittäiselle kohteelle ei olisi arvionvaraisuutta sekä selvittää syyt Pronto-järjestelmän ylläpidosta aiheutuneiden kustannusten kasvuun. Haasteita ovat myös tuottavuusohjelman vaatimukseen vastaaminen sekä Kriisinhallintakeskuksen ja Pelastusopiston välisten resurssien jakautuminen.

Kehittämistoimenpiteistä tullaan raportoimaan puolivuotisraportin ja vuodesta 2009 laadittavan toimintakertomuksen yhteydessä. Kehittämistoimenpiteiden toteutumista seurataan myös kaksi kertaa vuodessa käytävien tulosneuvotteluiden yhteydessä.

Kriisinhallintakeskus

Siviilikriisinhallinnan koulutuksen kustannusten laskentaperusteita tulee kehittää ja kustannuksia täsmentää. Vaikuttavuuden mittaaminen tulee laajentaa koskemaan oppilaiden lisäksi myös pelastusalan työnantajia. Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevaa raportointia tulee edelleen kehittää vastaamaan Valtiokonttorin ohjeistusta ja siinä mainittuja yksittäisiä indikaattoreita.

Sisäisen valvonnan arvioinnissa tulee jatkossakin selostaa millä tavoin valvontaa tehdään tilikauden aikana ja dokumentoida myös toiminnalliset ja omaisuusriskit.

Kriisinhallinnan toiminnassa tulee huomioida siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian tavoitteet. Strategiaa ohjaavien arvojen ja periaatteiden läpinäkyvyyden varmistamiseksi keskuksen tulee luoda indikaattoreita mittaamaan arvojen ja periaatteiden toteutumista.

Kriisinhallintakeskuksen asemaa Pelastusopiston yhteydessä tulee arvioida kriittisesti.

Kehittämistoimenpiteistä raportoidaan toimintakertomuksen yhteydessä. Kehittämistoimenpiteiden toteutumista seurataan myös kaksi kertaa vuodessa käytävien tulosneuvottelujen yhteydessä. Ministeriö on valmistellut siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian toimeenpanosuunnitelman yhteistyössä Kriisinhallintakeskuksen kanssa, suunnitelmaa seurataan ja edelleen kehitetään järjestämällä yhteinen kehittämispäivä.

Ministeriön omat toimenpiteet viraston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Pelastusopisto

Sisäasiainministeriö seuraa erityisesti koulutuksen kysynnän ja tarjonnan kohtaamista ja koulutuksen laatua ja pyrkii varmistamaan Pelastusopiston resurssien riittävyyden. Pelastusopiston kanssa on sovittu koulutustarpeiden kartoittamisesta pelastustoimen alueilta jälleen syksyn 2009 aikana.

Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma ei täysin vastaa tilintarkastuksessa saatua kuvaa Pelastusopiston sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan tilasta. Asiaan on syytä kiinnittää huomiota jatkossa. Matkakustannusten korvaamisessa on syytä käyttää tarkkuutta ja harkintaa.

Kriisinhallintakeskus

Ministeriö seuraa erityisesti koulutuksen kysynnän ja tarjonnan kohtaamista sekä koulutuksen laatua, asiantuntijoiden rekrytointimenetelmien kehittämistä ja rekrytointipohjan laajentamista, mihin liittyy asiantuntijarekisterin uudistaminen.

Ministeriö pyrkii varmistamaan Kriisinhallintakeskuksen resurssien riittävyyden valtioneuvoston hyväksymän strategian mukaiseksi.

Sisäasiainministeriön asettama siviilikriisinhallinnan neuvottelukunta seuraa omalta osaltaan siviilikriisinhallinnan kansallisen strategian toimeenpanoa, Kriisinhallintakeskus on tiiviisti mukana neuvottelukunnan toiminnassa.

Kriisinhallintakeskuksen ja Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen koulutus- ja tutkimusyhteistyön tuloksellisuutta seurataan. Kriisinhallintakeskus kehittää raportointimenetelmiään niin, että tuloksellisuutta voidaan arvioida ministeriötasolla.

Tilinpäätöskannanotto

Pelastusopisto on säilyttänyt hyvän ja vakaan tason pelastustoimen perus- ja täydennyskoulutuksen tuottajana ja alan monipuolisena asiantuntijana. Pelastusopisto on saavuttanut sille asetetut toiminnalliset tulostavoitteet varsin hyvin.

Pelastusopiston ja Kriisinhallintakeskuksen tulee edelleen huolehtia koulutuksen laadusta sekä koulutuksen kysynnän ja tarjonnan kohtaamisesta. Pelastusopiston tulee kehittää erityisesti kaksikielisen pelastajakoulutuksen sekä alipäällystökoulutuksen ja verkko-opetuksen tarjontaa.

Lisäksi opiston tulee seurata hätäkeskuspäivystäjäkoulutuksen sekä ensihoito- ja sairaankuljetuspalveluiden toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia ja reagoida niihin.

Pelastusopiston tulee edelleen kehittää kustannuslaskentaansa siten, että kustannusten kohdentamisessa yksittäiselle kohteelle ei olisi arvionvaraisuutta sekä selvittää syyt Pronto -järjestelmän ylläpitokustannusten kasvuun.

Vuoden 2008 aikana Kriisinhallintakeskus on vakiinnuttanut toimintansa. Operatiivisten tehtävien siirto on täsmentänyt ja selkeyttänyt keskuksen tehtäviä. Kriisinhallintakeskus on toteuttanut ja osin ylittänyt sille asetetut tulostavoitteet.

Kriisinhallintakeskuksen ja Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen (FINCENT) perustama kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan osaamiskeskus aloitti koulutuksen marraskuussa 2008. Toiminta on ainutlaatuista myös kansainvälisesti, joten yhteistoiminnan tuloksellisuuden seuranta ja raportointi on tärkeää.

4.3 Palosuojelurahasto

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254; jälj. talousarvioasetus) 66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta.

Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanottonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtionalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa tai valtion rahastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä.

Kannanottoa valmistellessa on ollut käytössä Valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastajan väliraportti Palosuojelurahaston tulojen toimintoketjun ja tilinpäätöslaskelmien tarkastuksesta (18.3.2009) tilintarkastajan vuosiyhteenveto (27.3.2009) sekä Palosuojelurahaston toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2008.

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Rahaston tilinpäätös sisältää oikeat ja riittävät tiedot. Myös Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksen mukaan tilinpäätöksen tiedot ovat oikeita ja riittäviä. Tilinpäätös ja toimintakertomus ovat rakenteeltaan selkeitä ja informatiivisia.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Rahaston kanssa ei laadita tulossopimusta. Rahaston toiminnallista tehokkuutta (taloudellisuus ja tuottavuus) voidaan pitää hyvänä. Toimintakertomus sisältää laajan ja täsmällisen vuoden 2008 tulosten ja tuloksellisuuden kuvauksen.

Rahaston taloudellista asemaa ja maksuvalmiutta voidaan pitää erittäin hyvänä. Palosuojelumaksukertymä (8 349 458 euroa) on noin 1,7 % suurempi kuin vuonna 2007, missä kasvua jo vuodesta 2006 oli 4,1 %. Kasvu johtuu palovakuutusten maksutulokertymän kasvusta, mihin vaikuttavat yleinen taloudellinen toimeliaisuus ja vakuutusmaksujen kehitys. Oletettavaa on, että kertymä vielä vuonna 2009 on noin 8 milj. euron tasolla, jonka jälkeen se saattaa lähteä selväänkin laskuun.

Myös palvelukyvyyn ja laadun voidaan todeta olevan hyvällä tasolla. Rahaston rooli erilaisten pelastustoimen kehittämishankkeiden sekä paloasemien ja kalustohankintojen rahoittajana pelastustoimen toimialalla on erittäin merkittävä ja nähtävissä on, että sen merkitys entisestään kasvaa. Rahasto on kiinnittänyt huomiota myönnettyjen avustusten vaikuttavuuteen, jota voidaan pitää hyvänä kehityksenä.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Palosuojelurahasto on ottanut toiminnassaan huomioon aiemmin saamansa palautteen ja kehittänyt toiminnan vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden mittareita sekä on raportoinut toimenpiteistään ministeriölle sovitun mukaisesti.

Valtiontalouden tarkastusviraston havainnot

Tilinpäätös ja toimintakertomus ovat rakenteeltaan selkeitä, tosin olisi hyvä jos tilinpäätöksen allekirjoitus sisältäisi myös hyväksymismerkinnän Valtiokonttorin ohjeen mukaisesti. Lisäksi toimintakertomukseen voisi lisätä sisällysluettelon.

Palosuojelurahaston toiminnassa on ollut keskeistä kehittää avustusten myöntämisprosessia niin, että avustusten kautta realisoitua toiminnan vaikuttavuus olisi paras mahdollinen. Kehitystä on edelleenkin tapahtunut verrattuna jo aikaisemminkin varsin tyydyttävään tilanteeseen.

Rahasto on varautunut suuntaamaan määrärahaa edellisen vuoden tasoa enemmän mm. tutkimus- ja kehittämistoimintaan sisäasiainministeriön lausunnon mukaisesti. Yleisen taloudellisen tilanteen heikentymisen vuoksi olisi syytä harkita myös rakennushankkeiden tukemiseen panostamista eli mahdollisuuksien mukaan niiden rahoittamista tänä tai ensi vuonna.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämissyö

Rahasto on vahvistanut laajaan valmisteluun perustuvan kokonaisvaltaisen ohjeen ja järjestänyt siihen liittyvän tiedotus- ja neuvontakerroksen eri puolilla Suomea. Rahaston avustushakulomakkeisto on uudistettu ja tarkennettu, varsinkin yleisavustusten ja muiden erityisavustusten vaikuttavuuden arviointiin ja hankkeiden tavoiteasetantaan on kiinnitetty entistä enemmän huomiota.

Myöntöpäätöksiä koskeva harkinta on pysynyt sopivan tiukkana. Toiminnan laatuun liittyy myös erilaisten oikaisuvaatimusten vähäinen määrä.

Palosuojelumaksukertymä on edelleen kasvanut edellisistä vuosista ja kertymän on pysynyt noin 8 milj. euron tasolla. Palosuojelurahaston vakavaraisuus ja maksuvalmius on edelleen säilynyt erittäin hyvänä.

Kehittämistarpeita

Sisäasiainministeriö tukee edelleen rahaston suunnitelmia edistää pelastustoimen palvelujen saatavuuden kehittämistä, hyvän turvallisuuskulttuurin ja turvallisuuden edistämiseen tähtäävien tietojen ja taitojen parantumista, valistuksen ja neuvonnan tehostumista ja alaa hyödyttävän tutkimus- ja kehittämistoiminnan edistämistä.

Sisäasiainministeriö kiinnittää Palosuojelurahaston huomiota edelleen erityisesti sisäisen turvallisuuden ohjelman toteuttamiseen sekä pelastustoimen henkilöstön työkykyä ylläpitävän toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen. Myös ammatillista VPK-toimintaa ja sen jatkuvuutta tukeviin hankkeisiin tulisi kiinnittää huomiota.

Ministeriön omat toimenpiteet rahaston tilinpäätöksen johdosta toimintaedellytysten ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö seuraa rahaston kehittämistoimia avustusten vaikuttavuuden parantamiseksi ja tarvittaessa osallistuu työskentelyyn. Ministeriö seuraa myös rahaston tunnuslukujen kehitystyötä osana koko toimialan tunnuslukujen kehittämistä ja osallistuu tarvittaessa valmisteluun.

Tilinpäätöskannanotto

Palosuojelurahasto on onnistunut toiminnassaan hyvin.

Sisäasiainministeriö tukee erityisesti rahaston suunnitelmia edistää pelastustoimen palvelujen saatavuuden kehittämistä, hyvän turvallisuuskulttuurin ja turvallisuuden edistämiseen tähtäävien tietojen ja taitojen parantumista, valistuksen ja neuvonnan tehostumista ja alaa hyödyttävän tutkimus- ja kehittämistoiminnan edistämistä. Rahaston toimintasuunnitelma on linjassa pelastustoimen tulossuunnitelman 2009 ja toiminta- ja taloussuunnitelman 2010–2013 kanssa.

Palosuojelumaksukertymä on edelleen jatkanut kasvuaan johtuen lähinnä yleisestä talouden kasvusta ja vakuutusmaksujen kehityksestä. Palosuojelurahaston vakavaraisuus ja maksuvalmius on säilynyt erittäin hyvänä.

5 Rajavartiolaitos

Kannanoton säädösperusta, jakelu ja julkisuus

Sisäasiainministeriö antaa talousarvioasetuksen (1243/1992) 66i §:n edellyttämän tilinpäätöskannanottonsa hallinnonalan virastojen ja talousarvion ulkopuolisen rahaston vuoden 2007 osuudesta sisäasiainministeriön tiliviraston tilinpäätökseen sekä em. virastojen toimintakertomuksista, jotka on laadittu talousarvioasetuksen 65 a § perusteella.

Talousarvioasetuksessa on niin ikään säädetty, että ministeriön on lähetettävä kannanottonsa tiedoksi valtiovarainministeriölle, eduskunnan tarkastusvaliokunnalle, valtiontalouden tarkastusvirastolle ja valtiokonttorille. Kannanotot sijoitetaan valtiokonttorin ylläpitämään yleisessä tietoverkossa saatavilla olevaan tietopalveluun, jollei kannanoton joidenkin osien osalta julkisuuslaista muuta johdu.

Kannanoton valmistelu

Kutakin tulosohjattua virastoa koskeva ministeriön tilinpäätöskannanotto on valmisteltu sisäasiainministeriön asianomaisessa, alaisten virastojen ohjauksesta vastaavassa osastossa ja valmistelu on perustunut talousarvioasetuksen velvoitteisiin, sen perusteella annettuun sisäasiainministeriön sisäiseen ohjeeseen, valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen, tilinpäätösasiakirjaan sekä tarvittaessa muuhun aineistoon. Lopullinen kannanotto on valmisteltu talousyksikössä ao. osastoa kuullen. Kannanottoa laadittaessa on ollut käytössä seuraavat asiakirjat:

- VTV:n Rajavartiolaitoksen tilintarkastuskertomus vuodelta 2008 (132/53/08, 30.4.2008)
- VTV:n tilintarkastajan vuosiyhteenveto 2008
- VTV:n tilintarkastajan väliraportti 2/2008 RVL:n kirjanpidon ja toimintakertomuksen tarkastuksesta
- Rajavartiolaitoksen toimintakertomus 2008 (2902/21/2008, 18.3.2009)

Kannanoton valmistelussa huomioon otetut näkökohdat

Tilinpäätös ja toimintakertomus

Rajavartiolaitos on laatinut omalta osaltaan Valtiokonttorin ohjeiden mukaiset tilinpäätöserittelyt ja luettelot sekä esittänyt Valtiokonttorin ohjeen mukaisesti tulosohjatun viraston toimintakertomukseen sisällytettävän tilinpäätösanalyysin (talousarvion toteutumisen analyysi). Tilinpäätöstietoja voidaan pitää oikeina ja riittävinä.

RVL:n toimintakertomus on rakenteeltaan talousarvioasetuksen 65 § 2 momentin (7.4.2004/254) mukainen, vaikka se ei täysin vastaa Valtiokonttorin toimintakertomusohjetta 14.11.2008 (Dnro 396/03/2008) otsikoinnin osalta. Kuitenkin toimintakertomuksen rakennetta voidaan pitää hyväksyttävänä, koska nykyisellä otsikoinnilla se antaa paremman kuvan Rajavartiolaitoksen kokonaistoiminnasta.

Tulostavoitteiden saavuttaminen

Rajavartiolaitos on toimintakertomuksessaan esittänyt tuloksellisuuden kuvauksen valtionhallinnon tulosprisman mukaisesti. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on muodostunut toiminnallisen tuloksellisuuden kokonaistuloksellisuudesta ja se on esitetty indeksimuodossa. Toiminnallisen tuloksellisuuden osa-tekijät tuottavuus, taloudellisuus, laadunhallinta, suoritteet sekä panostiedot on esitetty tulosaluekohtaisissa katsauksissa.

Rajavartiolaitoksen yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle asetettua tavoitetasoa ei saavutettu ja se jäi kuusi prosenttiyksikköä alle vuoden 2006 tasosta. Syynä vaikuttavuuden laskuun on tuottavuuden ja taloudellisuuden heikkeneminen, mikä johtuu pääosin rajatarkastusten vähenemisestä n. 4,7 miljoonalla sekä kassamenojen kasvusta n. 7 miljoonalla eurolla. Merkittävin syy rajatarkastusten vähenemiseen oli Viron laivaliikenteen muuttuminen sisärajalikenteeksi joulukuussa 2007. Laadunhallinnan lasku johtuu rajatapahtumien estämisen sekä selvitystason heikkenemisestä.

Muilta osin tulostavoitteet pääsääntöisesti saavutettiin tai käynnistetyt toimenpiteet ovat vielä kesken. Myös rajavartio-osasto on täyttänyt sille kansliapäällikön ja osastopäällikön välisessä tulossopimuksessa asetetut erityisvastuut.

Toimenpiteet aikaisempien palautteiden perusteella

Edellisessä tilinpäätöskannanotossa havaitut kehittämistarpeet valtuuslaskelman oikeellisuuden ja sanallisen tilinpäätösanalyysin laatimisen osalta on korjattu tilinpäätöksessä 2008, eikä valtuuslaskelmien tai tilinpäätösanalyysin laajuuden osalta ole huomautettavaa tilinpäätöksessä 2008.

Vuoden 2007 tilinpäätöskannanotossa ministeriö edellytti, että Rajavartiolaitoksen esikunnan tulee edelleen seurata uuden palkkausjärjestelmän toimivuutta ja erityisesti järjestelmän laskentasääntöjä ja maksettujen palkkojen oikeellisuutta sekä kehittää menetelmiä valvonnan järjestämiseksi. Rajavartiolaitos on tiiviissä yhteistyössä sisäasiainministeriön palvelukeskuksen kanssa korjannut laskentasäännössä olleet puutteet. Rajavartiolaitoksen palkkausjärjestelmä on tehtävän vaativuuden arvioinnin osalta analyttinen ja on hallinnollisesti raskas, mikä asettaa erityiset vaatimukset hallinnon sisäiselle toimivuudelle. Hallinnon sisällä on määrätietoisten ohjaustoimenpiteiden ja kohdennetun tarkastustoiminnan tuloksena vähennetty palkkausjärjestelmän käyttöön liittyviä viiveitä ja virheellisyyksiä sekä parannettu henkilöstön osaamista ja yhdenmukaista soveltamista. Rajavartiolaitoksessa on maaliskuussa 2009 käynnistetty yhteistyössä Teknillisen korkeakoulun kanssa

palkkausjärjestelmän oikeudenmukaisuutta tarkasteleva hanke (TAPAS). Hankkeen tavoitteena kehittää työn vaativuuden ja henkilön työsuorituksen arviointiin perustuvien palkkausjärjestelmien rakenteita ja soveltamisprosesseja siten, että ne edistävät samanpalkkaisuutta sekä palkkauksen oikeudenmukaisuutta ja kannustavuutta. Hankkeen ensimmäiset tulokset ovat käytettävissä vuonna 2010.

Ministeriön kannalta myönteinen kehittämistyö

Rajavartiolaitos ja rajavartio-osasto toimivat aktiivisesti eri sidosryhmien kanssa oman toimintansa vaikuttavuuden edelleen kehittämiseksi. Tämän lisäksi Rajavartiolaitos osallistuu myös yleisemmin koko hallinnonalan toiminnan jatkuvan parantamisen edellyttämiin kehittämishankkeisiin. Rajavartiolaitos on mm. yksi koko talous- ja henkilöstöhallinnon yhteisen tietojärjestelmä-hankkeen (KIEKU) pilottivirastoista.

Rajavartiolaitoksen henkilöstöpoliittinen tasa-arvosuunnitelma vuosille 2009 - 2011 valmistui loppuvuodesta yhteistyössä henkilöstöjärjestöjen kanssa. Suunnitelma otettiin käyttöön vuoden 2009 alusta.

Rajavartiolaitos on täyttänyt etujasssa tuottavuustavoitteeksi vuosille 2006 -2011 asetetun 162 henkilötyövuoden vähennyksen.

Kehittämistarpeita

Rajavartiolaitoksen sisäisen valvonnan arvioinnissa nousi esiin tarpeet kehittää EU:n ulkorajarahaston hallinnon prosesseja ja ohjeistusta saatujen kokemusten perusteella. Rajavartiolaitoksen esikunta on jo käynnistänyt toimenpiteet ulkorajarahaston hallinnon prosessien ja ohjeistuksen päivittämiseksi. Ohjeistuksen täsmentämisen yhteydessä sisäasiainministeriön kansainvälisten asioiden yksikön ja talousyksikön tulee tehdä kiinteää yhteistyötä Rajavartiolaitoksen esikunnan kanssa.

Tilinpäätöskannanotto

Rajavartiolaitos on saavuttanut tulostavoitteensa. Vaikuttavuuden, toiminnallisen tehokkuuden ja tuloksellisuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan raportointi on toteutettu esimerkillisesti.

Hallinto
13/2009

Sisäasiainministeriön tilinpäätöskannanotot vuodelta 2008

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (2004/254;jälj.talousarvioasetus)66 i §:n mukaan ministeriön on annettava vuosittain viimeistään varainhoitovuotta seuraavan kesäkuun 15. päivänä perusteltu kannanotto hallinnonalansa tiliviraston ja valtion rahaston tilinpäätöksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja muut tiliviraston tai talousarvion ulkopuolella olevan valtion rahaston toimintaa ja taloutta sekä tilinpäätöstä koskevat selvitykset ja lausunnot antavat aihetta. Talousarvioasetuksessa on lisäksi seikkaperäisesti säädetty, mitä ministeriön on tilinpäätöskannanotossaan lausuttava sekä mitä on lausuttava virastosta, joka ei ole tilivirasto, mutta jolle ministeriö on asettanut tulostavoitteet.

SM:n julkaisusarjan teemat ovat:

Hallinto

Sisäinen turvallisuus

Maahanmuutto

Yhdenvertaisuus

Keskustelualoitteet

Julkaisujen verkkosivut:
www.intermin.fi/julkaisut

Tilaukset:
Sisäasiainministeriö
PL 26, 00023 Valtioneuvosto

ISSN 1236-2840
ISBN 951-734-422-2 (nid.)
ISBN 951-734-423-9 (PDF)